

رُوْمَان

لَهُ وَبِاللّٰهِ فَرِیْوَانَهِ

كـ

زِيلَنْ

جـهـبارـ جـهـمـالـ غـهـرـيـبـ

لە بڵۆکراوه کانی يه کیتیبی نووسه‌رانی کورد / لقی هەولێر
زنجیره ٩

ناوی کتیب: ئەو بالنده فریوانەی که زیلن / رۆمان
نووسەر: جەبار جەمال غەریب
تاپیب: عەبدولرەحمان میران
نەخشەسازی ناوه‌رۆک: سەید ئارام
نەخشەسازی بەرگ و گرافیک: باسم رەسام
چاپخانەی: رۆژھەلات
تیراژ: 1000 دانە
لە بەریو بەرایەنی گشتیبی کتیبخانە گشتیبی کان ژمارە ( ) ای سالی
2011 پێدراوە.

و بالله فريوانى
الله
زيلن

-
- ياقوو .....
 سهيفه دين دارتاش .....
 ئوه منم مهرجان دل .....
 تسونامى .....
 بولبولى تەختە .....
 مالى عەزازىل .....
 دۆزەخ مالىكى بى دايىكە .....
 نۆل وەك گەچى دىوار .....
 دلى دىوارەكان .....
 دەفرى جادۇويى .....

مهرجاندل هه ميشه ده پرسى بۇ ناوي ئەو ھەم مەرجانەو
ھەم دل، بابى گوتبوسى:
- لە بەرئەودى تۆ مەرجانى دلى.
ئەو پرسى بوسى:
- بۇ مەرجانى دلىش ھە يە؟

دایکى گۆتبۇوى:
مەرجانى دەريا.

ئەو دىسانەوە رووى لە ھەردۇوكىيان گىردىبوو پرسىبۈۋىيەوە:
- ئىيە مەرجانى دەرياتان دىيە؟

بابى گۆتبۇوى:
- لە كەنار دەرياكان ھەيءە، ئەو باللەندانەي كە ھەر ھىيندەي
كۆتىردىن و لەسەر دەرييا دەژىن مروارى و بەردى بە نرخى دەرييا
قوتىدەدەن و لە دلىاندا دەپىتە مەرجان، راو كەرە كانىش بۇ
خاترى ئەو مەرجانانە باللەندە كان دەكۈژن و مەرجانە كان لە
سنگييان دەردىن.

مەرجاندىن نەيزانى بۆچى لەو رۆزەوە حەزى چىووه
بەخىو كەرنى كۆتر، دەشى ھەر لەبەر ئەوەپىت كە باللەنەيە و
دەپرىتە ئاسمان يان چونكە بابى گۆتى باللەندە كانى سەر دەرييا
ھىيندەي كۆتىردىن، يان دەپىست پەيوەندىيە كى لە گەل ئاسمان
ھەبى، ھەرچەند لەۋلاتە كەي ئەودا دەرييا نەبۇو كەچى ھەر
نەيتوانى چىرۇكى مەرجان و كۆتە كانى لە يەكتەر جىا كاتەوە.

سەرەتای ھەموو ئەوانە كۆترەكانى ھەمېشە دەرىيىشتۇر لە
مەرجاندۇ دوور دەكتەنەوە كە دەشى رۆزى لە رۆزان لەبەر ئەدو
بىكۈزۈن.

ھەشت رۆزبۇو دوو كۆترە سېپىيە سنگ سوورەكانى تىكەل
رەوە كۆترەكەي سەفا ياقۇو ببۇون، سەفا ياقۇو تەنەها دوو سال
لەو گەورەتر بۇو، بەلام بالا بەرزو شان پان و سىنگ ئەستۇور
بۇو، مەرجاندۇ نەيدەۋىرا ھەروا سوڭ و ئاسان داواي ئەو جۇوتە
كۆترەي بکاتەوە، دلى بەوه ئاوى دەخواردەوە كە لەسەربانى سەفا لە
خۆيانەوە دەيدى كۆترەكانى لەگەل كۆترە شامىيەكانى سەفا لە
قولاىي ئاسانىتىكى شىنى بىن يەك لەسەر يەك تەقلە
لىيەدەن. دواتر بەرگەي نەگرت و بىيارىدا بە دزىش بىت
كۆترەكانى بىئىتەوە. دەبى سەر دىوارەكە كەھۋى، ھەر كە
دەستى بە ليىوارى بلۇكە كانەوە گرت و سەرى تۆزۈك
بەرزىرىدەوە، قىزە درىشۇ چىلکنەكەي سەفای دىت با بەرزى
كىرىپۇوە. ترساو ويستى بىگەرپىتەوە، چاوه قولەكانى سەفا لە
جياتى ھەرەشە نەرم و بىيەسەلاات ھاتنە بەرچاوى، چى بىيىن؟

سەفا كۆمەلەئىك كۆتىرى تازە تروكادى خىستېز باوهشى
كورە سېپىكارە كەمى مامۆستا ئىفلىيچە كەمى كۆلەنى ئەو دىسوو و
كورە كەشى لەسەر كۆشى نىيە رووتى خۆى دانابۇ پىش ئەوەي
مەرجاندىل بىتوانى سەر بکىشىتە وە سەفا خىرا ھەست پىدەكەت
و دەلى :

- وەرە، ھەر بۇ خۆم بە نىاز بۇوم كۆتىرە كانت بەدەمەوە، ئەوە
ھاتبۇوم بىيانگۈرمەوە.

مەرجاندىل لەو دەنگە بىشە رمانەي سەفا ياقۇو بىزى
ھەستاۋ دەستى لە لىيوارى دىوارە كە بەرداو پاشتى تىكىردن،
سەفا خىرا خۆى ھەلّدا خوارى و مەرجاندىل بى ئەوەي ئاوري
لىيبداتەوە بە دەنگىيىكى لەرزۇك گوتى:

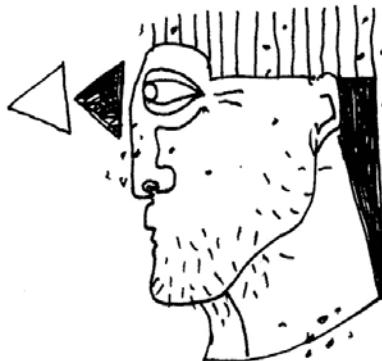
- من ئەو كۆتىرانەم ناوىتە وە، تازە كۆتىر راناگرم.
سەفا وەك درىندە ھات و سىنگى مەرجاندىلى گىرتوو بە
دىوارە كەيداداو گوتى:
- سوينىد بخۇ بلى هيچم نەدىيۇوە.

مەرجاندۇ وىستى ھەرچى تفى ناودەمى ھە يە كۆيیكەتە وەو
 لە دەمۇچاۋى كات، بەلام دەمى وشك وشك بسو قىسى بىز
 نەدەكرا. بى ئەوهى تفى لىكەت ھەروا بە دىيوارە كە وە
 ھە لۇسراپبو، نسوکى پىيلاۋە كانى بە ئاستەم دەگە يىشتنە
 عەرزە كە، بەلرخە وە گۇتى:
 - بەرمىدە ھاوار دە كەم.

سەفا دەستە كانى شىلكردو مەرجاندۇ پەشىۋە كاو
 تەنگەنە فەس پالى بە دىيوارە كە وەدا، ئە و گۇتى:
 - ئەو مندالە ھەروا ھاتبۇو سەيرى بەچكە كۆتۈرە كان
 كات، ھەر ئەورۇ تروكاؤن خrap تىينە گەيە ھا، من تۆم بە
 ھاوارپىي خۆمدا ناواه.

مەرجاندۇ پشتى تىيىكەردو گۇتى:
 - تۆ ھاوارپىي من نىت.
 - بىرۇ، من دەزانم ئەو لۇوته حىزەت چۆن دەشكىيەم

ئەو باللە فەریوانەنەی كەزىلەن/جەبار جەمال غەربىب

سەيھەدینی دارتاش

ئەوه دوا دیدارى نیوان مەرجاندلۇ سەفا ياقۇو بۇو، تا ئەو
رۇزەن دەرگای مالى مەرجاندلۇ بە لىدانىتىكى تۈوندلهرىيەوە.
پياوېكى درېشى رەق و ئىسقان پان و بى رەنگ، بە دووچاوى تا
دۆزەخ قۇولەوە، سەيرى مەرجاندلۇ كىدو پرسى.

- ئىرە مالى... .

كابرا قسه‌كەي تەواو نە‌کردو سەرى بە‌رز‌کرده‌وھو روانىيە ئاسمانى نزم و بى مانا، ئە‌وندە نزم كە دەبۇ ئە‌پىاوه پشت كورە‌كاتە‌وھ تا سەرى بە‌رينە‌كە‌وئى. مە‌رجاندلىش لە‌و كاتە‌دا دە‌يروانىيە جلە پرگنج و فش و بۆرە‌كەي و پىلاۋە سېيە پە‌رۆ‌كانى.

كابرا گوتى:

- بۆ مالى سە‌يە‌دینى دارتاش دە‌گە‌رېيم.
مە‌رجاندل بە‌لە‌ش و لارە بارىك و چاو بە چاولىكە‌كانى،
سە‌رى داخستبوو لە‌بەر خۆيە‌و گوتى:

- سە‌يە‌دینى دارتاش! سە‌يە‌دینى دارتاش كىيە؟
كابرا بە‌زمانىيىكى پان و سېي و وشكە‌وھ، ماندووتر لە‌وھى
بىتوانى بۇوەستى لە‌سە‌رخۇ گوتى:
- منم. سە‌يە‌دینى دارتاش منم!

لە کاتىكدا كابرا بى ئومىدانە سەرى سوراند بۇو، سەيرى
 كۈلانە كەى دەكىرد، مەرجاندىن سەرى لە پەلە و گرى و
 سوتاويرە كانى كابرا سورىما بۇو، ويستى بېرسى
 ((چۈن مالى خۇتان پىنزا زانى يەوه؟))

ويستى بېرسى

((تۆ لە ناوه دلىيابى؟))

ديسانەوه دەيويست بىزىنى بۇ مالى ئەوان و بۇ ئە و كۈلانە
 هەلپىزادووه. كابرا لە پەنا دەرگاكە دايىشتىو پاكەتىكى
 بچۇوكى كىسى دەرييىنا، پىشتر لە جۆرە جگەرهى نەدىتبوو.
 وەختىك قۇومى لە جگەرهە دەدا ئەولۇلای رۇومەتى وەك
 زورپۇنازەنە كان بە قوللى رۆدەچۈون و بە ھەزاران گنجە و
 دەھاتنە وە شوينى خۆيان لە گەلەتەنە دەرەوهى دوکەلە
 خەستە كە لە قورڭى، ھىيمىن و ئارام گوتى:

- سەيغەدىنى مىردى گولەخانى خەيات.

مەرجاندىن بە ھەواى ئە و پرسى:

- دەمىيىكە مالى خۇتان لى ون بۇوه؟

كابرا بى ئەوهى بىرۇانىتە مەرجاندىڭ كە تا ئەو كاتە لەبىر
 دەرگاكەي خۆيان وەستابۇو، ساراد وەك سەرسەر، بە پەنجە
 قەلشىيە كانى لەسەرخۇ سووتى جىگەرە كەي لاداو گوتى:
 - يازىدە سالّۇ نۇ مانگۇ حەوت رۆزە.

مەرجاندىڭ روانىيە جانتا قوماشە بۆرە كەي رىيوارە كە،
 ھىيمىاي فرۆكەيە كى وەك ماسى بەرنىڭى سەوزىيەكى ماتى
 لەسەر كىشىرابۇو.

ھاتەوە ژۇورى پېسىيار لە دايىكى كات، دايىكى لە ناودىندى
 چىشتىخانە كە كەوتبوو، دىياربۇو لە كاتى كەوتندا خۆى لە
 كەوتتەرە كە داوه، دەورييە گەورە كەي سىت كىكە يابانىيە كەي
 بەردابۇو.

مەرجاندىڭ بىرى لەو ھەموو قالب كىكانە كردهو كە لەگەل
 مىيانە كان لەسەر ئەوقاپە خواردبوويان. ئىوارەي پايزان لە
 باخچە بچۈرە كەيان دادەنېشتن و دايىكى بە چەقۇيە كى دەم
 بارىك كىكە كەي قاش دەكرد. هەر ئەوكاتانە ھەستى دەكرد
 ئەو بالىنە مىلدەنەيە لەسەر دەورييە كە نەخشىكابۇون

چاودریئی تەواوبۇنى کىيىكە كەيان دەكىد تا ھەوايىه كى فىننەك
 ھەلەمژن. ئەوتەيرە بارىيكو گەورانە بەبۆيەيە كى شىن و زەردۇ
 سور لەسەر قاپە كە كىشىرابۇن. ئەو دەورييە بە نىرختىزىن قاپى
 مالىئە كەيان بۇو، كە بەربىۋە شىكاپۇو، ھەر پارچەي كەوتېبۇ
 شويىننەك. چەند باڭ و سەرىيىك و پنچەكە گىايەك لەبن تەباخە كەو
 ھەندى لەلاقە درىيە كەيان لە بەرددەم دەرگاكە لەناوهندى
 بازنه گەورە قاوهىيە كەي سەر فەرەشە كە كەوتېبۇن. دەندوک و
 سىنگى سورىيان كەنە تەمەن و نەھەلەلمى كىيىكە كان كالىي
 نەكىد بۇونەوە لە ژىير كورسييە تاقانە كەي مەتبەخە كەيان
 خۆيان ماتىدابۇو. لەلائى سەرىي دايىكى مەرجاندىلىش وينەي
 ملەبارىيكو درىيۇ پەرە گىيە كەيان كەوتېبۇن، قىزە رەشە كەي
 دايىكى بەتەواوى دايىنە پوشىبۇون.

خوشكە كەي مەرجاندى ئاواي دەپىزىاندە دەمۈچاوى دايىكى و
 پېرىنچەكى ئاواه كە دەكەوتىنە سەر دەندوکى درىيىي بالىندە پارچە
 پارچە بۇوە كان. بەلام دەندوکە كان ھەستىيان بە ساردى ئاواه كە
 نەدەكردو نە دەجۇولان.

مەرجاندىل تەنها ئەۋەندەي لە دەست دەھات كە قىڑا
 درىيىزكەمى دايىكى ھەلگۈرىت و نەھىيەلىت لە عەرزمە كە بخشى
 وەختىك چەند دراوسىيەك ھەللىانگىرتبۇو تا بىخەنە ناو ئەو
 تەكسىيە لە ھاوار ھاوارى ئەوان لەبەرەدەرگا وەستابۇو. كابراى
 رېبىوار ئەوهى دەيگۈت ناوى سەيەھىدىنى دارتاشە، ئەوهى لە
 ژىير نزمى ئەو ئاسمانەدا پشتى كورە بېۋو، ساردىتى لەوهى لە
 چاوى مردوودا ھەيە سەيرى كۆلانە كەدى دەكرد.

كە بابى مەرجاندىل گەيشتە نەخۇشخانە، دايىكى تازە چاوى
 كردىبۇو، ئاۋىيکى روون دلۇپ دلۇپ دەچۈوه ناو دەمارە
 بارىكە كانى دەستى چەپى كەچى ئەو زەردەتىر دەبسوو. بابى
 ھىواش دەستىيەكى خستەسەر ناوجاوانى، وەك لە تەزىينى بىتسى
 خىراكىشايەوە گۇتنى:

- گۈلە كەم ئەو گالىتە قورسانەمان لە گەل مەكە. ئازابە با
 زۇو بىرۇينە وە.

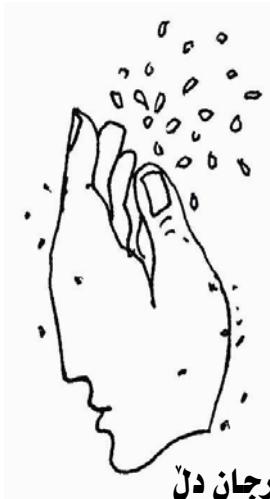
ئەو نەجۇولۇ خزمىيەكى دوورىيان كە تەنها لە پىرسەو
 نەخۇشىدا دەياندى لەدیو پەنجەرە كە بە ئىشارةتى پەنجە بانگى

باوکى كردو مەرجاندىش بى هەست دواي بابى كەوت گويى
 ليپبو كابرا به هاشەهاش شتىكى تال تالى به بابى دەگوت.
 بابى مەرجاندىل وەك دەمۇرچاوى پياز يېت توى توى رەنگى
 بەردەدا. بايەك كە كەس نەيدەزانى لە كويى ئەو راپەوە دېت
 چىن چىن قىزەكانى سېرى دەكىد. لەبەر خۆيەوە بەدنگىك كەھى
 خۆى نەبۇو وەك پرسىيار بکات، گوتى:

- سەيھەدینى دارتاش؟

كابراى خزميان دەمى كردهو شتىكى بلىت، خرمەيەك هات،
 وەك هەموو ددانەكانى بىزىنە ناودەمى بەزەممەت تەنەنلىكى
 قووتدا. بۇ يەكە مار سەرنجى دەستە كانى بابى دا
 شۇرۇشۇرۇپبۇونەوە ئەۋەندەيان نەمابۇو بىگەنە سەر زەويە كە.
 هەرگىز ھەستى بەۋەنە كردىبوو چەرمى دەستە كانى ئەۋەندە چىچ
 بن.

ئەو باللە فەریوانەنەزىلەن/جەبار جەمال غەربىب

ئەوە منم مەرجان دل

بایم بە ھەواپىك كە من هيچى لى حائى نەبووم و ئەو خزمە
 بۇن تەعزىيەمان پىيىگۈت، وەك سەرگەردىيەكى سەربازى و
 لەناكاو ھەموو لەشى پىىكراپى، وەك پەرەيەك بىت
 نەشارەزايەك بە قەلەمېك كون كونى كەرىدىت بە روويەك پېر لە
 بۇنى خيانەت، با چاۋىپك قۇولۇ رەش رەش لەودىيۇ

شوشەي پەنجھەرە گەورە كەوه سەيرىكى داكمى كردو داكم بىئەوهى گويى لە هيچ بووبىت هاوارىيکى وەك ژھەرى كرد. بايم لە جياتى ئەوهى وەك ئەوانى دىكە بە پەلە بۆ ژۇورسەرى داكم ھەلى، بە قورسى كىيۆيىكەوه لەسەر كورسييە لاق بارىكە شلۇقە شىنه كە دانىشت. دكتۆرە كان رېتابونە سەر لاشەي بىيھوشى دايىكم و بە ئامىرە ساردو سەتىلە كانيان لېدىانى دل و فشارى خوينيان دەگرت. من لەو كاتەوهى دايىكم لەناو شوشە شكاوه كانى مالى كەوتبوو مىزىيکى تۈونىدم دەھات، لە گەلە هاوارىيکى دايىكم و راكەراكەي دكتۆرە كان چەند دلىپىكەم بە خۆمدا كردو دواتر كە بە پەلە چۈومە ئاودەستە كان چەندم ھەولۇدا نەمتowanى هيچى دىكە بىكەم. ھاتمەدەرو بەرەو ژۇورە كەي دايىكم گەرامەوه. لە راپەوه كە گويم لەدەنگى تالى تالى بايم بسو، ئاورۇم دايىھە لەبەر دەرگاي سەرەكى خزمە بۆ تەعزييە كەمان دەستى باوكمى گرتبوو، دەيگۈت:

- بۆ كوي دەچى ئىستا نايىدۇزىيەوه.

بایم بی ئەوهی وەلامى داتەوە تەماشايەکى منى كرد،
تەماشا كردىيەكى دوورۇ غەريپ. وەك ئەوهى بەرىيەكتە لەو
شويىنە تۈوشى من بۇوبى، وەك رەشەبا ھەلىكىرىدې، منى
بردەوە پەنا داكمۇ ئەويش بە ھەورىيەك لە گومان و ئالۇزىيەوە بى
ھۆ بۆ دەرهەوە نەخۆرخانەكە. دايىم چاوه کانى كردىبوونەوە.
سەيرى منى كرد، وەك دەستى منى لە دەستدارى بە ئاستەم
دەستە کانى خۆى نوقاندىن، چاوه کانى پېپۇلۇ دەرياوە لە گەل ھەمۇ
ھەناسەيەك زىياتر دووركەۋىتەوە بە چاوىيکى پې حوزن و
حەسرەت بۆ مەندىلە کانى بروانى، ئاوا لە گەرداودا بۆ منى
روانى.

ئەو شەوە منيان ناردهوە مالى، بایم لە تارىيەكى حەوشە كەدا
لە سەر لىيوارى قەرەۋىلە ئاسنە كە دانىشتبوو كە ژەنگ
دايىپشىبۇو. قىزە دىيە كەى بەسەر نىيۇچاوانە زەقە كە يىدا ھاتبۇ
خوار، مات مات سەيرى منى كردو قىسى نەكىد، لە داكمى
نەپرسى و ھەناسەشى نەدا. من ناوى باپىيم باش نازام،

زۆركەميش خزمىيىكى بايم دىيوه، ئەو شەو تەواو وەك كائينىيىكى تاڭ و تەنها، تا هەزارو يەك شەو تەنها، تەنها وەك پارچە ئاسىنىك كە نەلىيوارىيىكى هەبىت و نە كۆدىكى بزانى بۇ كردنەوە، پارچە ئاسىنىك ئۆكسجىن نەتوانى بکەۋىتە سەرى. منىش لە ئاسن و بەردتر گلۇپە كەم ھەلنى كەدو ھەرروالە لييوارى تارىكى حەوشە كەدا دانىشتىم. بايم لە شويىنە كەى خۆى ھەستاۋ وەك لافاوىيىك نىيگەرانى و تاسعونى لە گەل خۆى ھەلگرتىبى بەلامدا تىپەرى.

پىش ئەوهى بەرەو ژۇورەوە تەواو لەمن دورىكە وىتەوە سەرى پەنجە كانى گەياندە سەرمى وەك رمى لە كانزاي ياساولىيك بە ئاستەم لە سەرمى وەردان. چۈوه ژۇورى و ئەويش گلۇپە كانى ھەلنى كەرن لە تارىكى مالە كەدا ون بۇو. ھەستمكىرد گۈيم لە ھەناسە قورسە كانىيەتى كە دىيارو ژۇورە تارىكە كانى لە گەل دەجولان. ھەر جارە باقەيە كى گەورە، ھىنندەي ھەورىيەك لە ھەواى تۈوندۇ رەشى لە دەرگايى كراوهى مەتبەخەوە دەكردە

دەرى. دەنگى ھەناسە قورسە کانى تەواوى مالە كەى گرتبۇوه.
دەنگى پىيىكدادانى دەيان شىشىر لە تارىكىيە كەوه دەهات.

ھەناسە يە كى قورسەر لە وەھى بايم لەو دىيو دەرگاي حەوشە وە
وەستا. دەنگى ماتى پىتلاوه کانى. من ھەروا لە سەر زەويە كە
دانىشت بۇوم، روانىمە دوو گولى سپى لە نەمانى ھەتاو
سەريان وەك من كىزكىردوھ. ئەم لە دىيو دەرگاي حەوشە
وەستابۇو. لە دەرگا نادات و بى ئە وەھى سەر بەرزكە مەھە دەزانم
دەستى دەلەرزى، بەلام نازانم ئە و جارەيان كېيە مالى خۆى
ونكىردوھ.

دۇو گولە كە ئە وەندە شۆربىبۇونە لەناوەندى بالايان سەريان
بەرىيەك كەوتبۇو. ئەم ھەر لەھى لە دىيو دەرگا وەستاوه. وجودى
ئىنسان وەك دىيۇو جىنۇكە و بۇق و گامىش نىيە ھەرگىز
ناشاردىتىھە. بۇنى سووتانى تسوتن ھات و دوكەلى سپى
جىڭەرە كەى لە سەر دەرگا كە مانەھە بەر زبۇوه. من ھەروا
دەنوارمە دۇو گولە مىخە كە سەر كە كە. كە ورده ورده سەرە
قورسە کانىيان شۆرلىرى دەبۇوه.

بۇنى قورسى بايم نزىيكتىپۇرە، هەناسە تۈوندە كانى وەك ئاگر
بەر شۇوشەئى پەنجەرە ئۇرۇرە كە دەكەوتىن. دىيار بۇو گەيىشتۇتە
لاى پەنجەرە كەو لەودىيۇ شۇوشە كەوە وەستاوه زانىم دوکەلىٌ
سېپى سەر دەرگاي حەوشەئى دىيۇوه، بايم و كابراي ئەودىيۇ دەرگاي
حەوشە سەرىيان قورس ببۇو ھەروەك گولەمىيختە كە كان شۆر
ببۇونەوە خەرييەك بۇو دەگەيىشتە بەرپىييان.

ئەو جارىيەكى دىيکە دەستى بەرزىكىدەوە دەنگ لە دەرگا
بىيىنى، باوكىيىش دەمى كىردىو تابلىٌ دەرگاكە بىكەوە. ئەو لە
ھەوادا دەستى وەستابۇ ئەويش ھەواي ناو قورگى قوتدايەوە.
بايەك سەرى ھەردو گولەمىيختە كە كەي بە زەوييە كەدادا.
گولەكان بۇنى خورماي ترشاوابيان لىيەھات.

من ھەستام و چۈوم دەرگاي حەوشەم كىردىو، كابراي نىوھەرۇ
بە قەلاقەتىيەكى خوارو خىيچەوە زۆر بەھىيەنى وەستابۇو. تەھاوا
وەك ئەو قامىشە گۈرىيانەئى دواي وشك بۇونى گۆمۈك سەر
سەختى دەكەن و لە كەلىيىنى قەلشى زەوييە كى شەقار شەقار بۇو
دەمىيىنەوە. ساردتر لە سەھۆل و زەوقمى سەرگۈرەكان سەيرى

کردم. بەچاوه بچووک و رۆزچووک کانی قوول قوول سەیرى کردم.
 روانىنىك تا مەرگ قوول. ئەو زوقمه بۇمن دەگوازرايمە. ورده
 ورده ساردو ساردتر دەبۈوم، وەك كرمىك يان پەرەسىيلىكە يەكى
 تەپى جىماو دەكەوتە ناو قالبە سەھۆلىك ھەر ئىستا لەناو
 ئەمۇنیايان ھىنايىتەدەر، ئەو لە دىيو سەنگەرە کانى مەرگە و
 رەحمى پىيىكى دەمەنچە تۈزۈك چاوه سارداھ کانى لادا. كە لە تەليسمى
 تەزىيۇو ھىچ و پوچى چاوه کانى رىزگار بۈوم، شل بۈوم ئەو مىزە
 دەمىك بۇو گىرى خواردبۇو بەلاقە بارىكە كامدا ھاتە خوارى و
 جۆگەلەي بەست. ئەو، سەدان چىنى خەم و خەفت لەسەر
 دەمۇچاوى كەلە كەببۇو، چاوه رۇيىتى زەردەخەنە يان خوشحالىيەك
 لەولۇوته ھەلۇيى و چاوه تا خوا حەزكەت بچووكانەي نەدەكرا،
 خېردا سەرنجىم لاداۋ نىڭام كەوتە سەرپشته كورە لە ناكاوه كەي،
 پشىتى وەك ھىلى شكاوهى سىكۈشەتىز نۇوكىيەكى وەك
 خەنجەرى لە چاکەتە كەي كردى.

ئەو باللە فەریوانەنەزىلەن/جەبار جەمال غەربىب

که ئەو ھاتە ژۇورى بايم پىشى كەوت بۇ ژۇورەكەي پىشىتەوە.
دەرگاکەي لە دواوه داختىت. من ھەممو عەقلەم كەوتىپ سەر
ئەو ساردايسىھى بەرانە كاندا ھاتە خوارى. ئىستا خەرىك بسو
وشك دەبۈوه بۇنىيەكى وەك تىزابى دەكردە لۇو تەوە. سەرەتا
ژۇورەكە كې كې بسو وەك دلى مىردۇو. ئەوان تەۋاۋ وەك دوو

گورچىلەي وشكەوەبۈرى ناو ھەناوى مىردوويەك سەريان
بەرانبەر يەكتىر شۇر كىردى.

من بۇ ئەوه داڭم بەجىھىيىشتىبو تا بىيىمەوه مال و دەرسە كامىن
بخويىنم. بەيانى تاقىيىكىنەوهى جۆگرافىيامان ھەبۈو. نەمدەتوانى
لەو مالە يەكپارچە ژەھرەدا نەخشەي ھېلىك كانى ئاسن لە نىيۆان
شارو ولاتىاندا لەبەركەم. ئىدى كى دەتوانى ژمارەي دانىشتowan و
رېيىھى لەدايىك بۇون بخويىنىتەوه.

ژورره ھەرە كېپە كەى مالىمان بەدەنگ هات. سەرەتا سرتەى
ئەو گۆرەستانانى كە مىشۇلەيان تىيدا نازى. ئەو سەرەرى كىز
كىردىبو دەگرىيا. كورىيە كەى زۇرتىيىز و زەق بىزۇوه. بايم ھەردۇو
دەستە كانى وەك مىست گىرىدا بۇون، بى دەنگ، وەك
جادوو گەرييىك گىيىزەلۇوكەى تسوۇنامى لە پىيىستى ئەو كىردىبى و لە
قورگىيەوه گىرىيدابى. من دەزانم پىيىستى بايم تاكە پىيىستە كە
دەكىرى گىيىزەلۇوكەى ترۇنادۇشى لەناودا بەندە كەى. ئەو دەگرىيا،
بى دەنگ و ھاوار، تەنها بەلافاوىيىك فرمىسىكەوه، من لەودىيۇ

دەرگاو پەنجەردەكانەوە دەمدى لۇوته قولابەكەي لە فرمىسىكدا
ون بۇوه.

بايم چەند جارييک، لەو گريانەدا، بە ھەممو ھىزى خۆى
مستى لە دەسکى كورسييەكەي ژىير خۆى دا. پەنجەكانى
دەخستە ناو قىزە زېبرۇ ئەستتۇرۇ و بۇرەكەي خۆيەوە. گريانەكەي
ئەو بۇوه چەند نۇوزەيەك و دواتر چەند دەنگىيکى بارىكتە
لەداوى جالىجالۇكە.

من دەترىم، پىيى ئەو پىياوه چى دىينىتە مالى ئىيمە، ئەو
گريانە بۇگەنە بۇ دەبى لە مالى ئىيمەو لە كاتى نەخۇشى
دايىكىدا ھەلۈزى. خودايىه ئەو گەرددەلۈولەي لە ناخى باوكىدا
بەندتىكىدوھ ئازادى نەكەي. با ھەر لەۋى لە كىيىشۈرە دوورە كان
رووبىدات، ئەو مالەي ئىيمە بەرگەي يەك شەپۇلى ناگرىت.

بايم ھاوارىيىكى تۈوندى كرد، كېيى ژۈورەكە وەك شۇوشەو
قاپەكانى دايىكم بەرىدانەوە، ھارىيەكى هات و پارچە پارچە بۇو،
كېيى سەرتاپا رەشى ژۈورەكە وەك دەيان بالىندەي سەربىپاوا كەوتە
سەر كاشىيە زەرددەو كۆنەكانى ژۈورەكە. ھىچ لە وشەكانيان

نه گه يشتم شتيلك ودك را بردوو بى بايەخ، ودك سامانىكى
بۇگەن كردووی بهسەرچوو. ودك ناوبانگىكى پىزە ياتچووه،
باسى شتىك ودك دايىكميان دەكىد. ئەوهندە بهسەرچوو بسوو ودك
نه خشەي ئەو رادىيۇ كۆنانەي هيچ وەستايەك ناتوانى دەسكاريان
كەت.

ئەو گوتى: ئېران
بايم گوتى: دۆزەخ.

لە گەل وشەي ئېران لە دەمى كابراي پشت كور جوڭەلەيدەك
لە ليتاوى رەش لە بن دەرگاي ژۇورە ھەرە كەپە كەي مالّمان
ھاتەدەرى. دەيان سالى مەردوو، ھەزاران گولى رزىيۇو، ملىونان
بىرەورى تۆپپىو قولپ قولپ لە بن كاشىيە زەردە رزىيە كانە وە
دەھاتنەدەرى. چركە و سەعاتە كان ودك ئەو كرمانەي گۈشتى
مەردوو يان يەكتىر دەخۆن ھەلّدەورىن. دەيگۈت بىڭۈمان ھەر
كابرا :

- ئىران واتا لىدان و تف لەناو چاو كردن، ئىران واتا
 ژىزەمىنىكى سەدو پەنجا سانتىمەتر بەرز. ئىران واتا نىرم و
 سەرماؤ رەقبۇونەوە.

ئىران بۇ ئەو پىاوه پشتىكى كور بسو چونكە به قىسى
 خۆى ھەموو ئەو سەدان رۆژو ھەزاران سەعاتە بۇ چىركەيە كىش
 ئەو نەيتوانىيە بالا بەرزە كەمى خۆى كە سەدو ھەشتاۋ نۇ
 سانتىمەتر بۇوه راستكاتەوە كە ھىچ نەبى بۇ ئەو ئىران واتا
 نويىزىردن لەسەر رىسرەوى شىعە، گريان، دىسانەوە گريان،
 دوبارە گريان بۇ حوسەين. واتا خۇساندىنى نان و سەمۇونى رەق،
 ئەسپىي ئەسپ ئاساو جلى كۈن كۈن و ئىران واتا كۈنىكى
 بچووك بۇ ھەوا كېشان ئەويىش لەبن مىچدا...
 بايم ھاوارىيىكىد، من كەتمە سەر عەرزەكە، گەردەلۈولى
 تسوّنامى دەيان كىلۇمەتر پىيش خۆى دار لە بىخەوە
 ھەلّدەكەنى خانوو بە ھەۋادا دەبا.

ئەو ھەر ئىران ئىرانى بسو، شەر، دىل و زىندانى، فەرمانە
 رۆتىن و پەرشانەوە كانى بە سىيجە كان، تىنى رەشى ئەو ژنانەي

میزده کانیان له شدر کوژرابوون، چاخواردنده به کلوشە کرو
ددان رزین.

ئەو لەوەلامى پرسىارييکى نەكراوى بايدا، گوتى:
- نەبۇو، ھىچ نەبۇو، نامە قەدەغەبۇو، هاتتەدەر
قەدەغەبۇو، ھىچ نەبۇو، لەو ۋېرىزەمینەدا نويىشە كانمان
بەته يەممۇم دەگردن.

بايم ديسانەو بەھىيەنى كىيىشەلۈوكە كانى تۆرپادۇو كە
سيحرپازىيك خستېتىيە تورە كە يەكە وە سەرە كەى توونىد
بەستېي و ئەو توورە كەش پىستى بايم بى، گوتى:
- شەرمانلى لادە، بۇ شۇينىتىكى هەلە هاتووى،
سەيەھىدىنى دارتاش نىيت، ئەو پىاوىيکى بالابەرزى، چاوشىنى،
قىز زەردبوو توش سىسىتىكى پشت كورى، چاوا پروشاوى قىز
ژەھرى مارى. لە چ دۆزە خىيىكەوە هاتووى بىرۇوه ئەھو.

ئەو سەيرى ئەو وىئىنەيدى خۆى دەكىد بايم لە هەوادا بە وشە
بۇي كېشاپوو. سەرى پوجو بەتالى بە قورسى كېۋىيکەوە

بەرداییوە سەر سنگى، پىش ئەوەي كېسى ژورۇھەكە وىرانکات گوتى:

- دىل خاوهنى خۆي نىيە. زىندانى ھەموو شتىيکى ھى خەلکانى دىكەيە، من نازامن چاوه كامن كى بىردوئىەتى، نا، نازامن سەرم چ سەندانىيڭ لىيىداوە، من يازدە سال لە ژورىيەكدا، لە تەۋىلەيەكدا زىيام كە كەس ناتوانى سەرى خۆي تىدا بەرزكاتەوە. ئىران واتا ئاسمانىيڭ كە كەس ناتوانى سەرى بلىندكات ولۇوتى بەرىينە كەۋىت. ئەو ھۆلە تەنها سەدو پەنجا سانتىمەتر بەرزبۇو. من يازدە سالى رىيک دەبسو خۆم كورە كەمەوە تا سەرم بە ساپىتە كەن نە كەۋى، لە من مەپرسە بالاچى كەم چى ليھات. لە جەمھۇرى ئىسلامى بېرسە، لە ئايەت و خودايىھە كەيان بېرسە. لە عەقىدەو بىرۇباوەرە كەيان بېرسە. لەناوەوە سەد ھىيندە، ھەزار ھىيندە رووخاوم. دەيان جار لەبى ئاوى مىزى ھاوارىيەكامن خواردۇتەوە. من ھەموو ئەو ماۋىيە لە زىندانىيەكدا زىيام كە دوازدە مەتىرى رىيک لە ژىير زەویيەوەيە. ئەو زىندانە نە لە دەفتەرى مافى مەرۆۋە نە لە دەفتەرى

نەتەوەيە كگەترووه کان و نە لەدەفتەرى يەزداندا نىيە. دەيان جار مشكە گەورەو چاو زەقە کان و جرجە پېشىلە کان گازىيان لىيگەترووم و وايانزانىيە مەردۇوم. بە زىندۇوی گۆشتى ران و سەمتى خۆم بەدەم جرجە گەورە کانەوە دىيوه.

باوکم ھىمنتر، ھىمنىيەكى تالاً تالاً و پىر ژەھر گوتى:

- ھەموو ئەمۇ شتانەي باسیان دەكەي راستن. توْ تائىيىستا بۇنى مشك و جرج و زىراب لە خوينت دىيت. بۇن مىيىز و شىپەنجە لەدەنگەت دىيت. ئەوهى ھەلّەيە هاتتنە بۇ ئىرە. نەدەبۇو لەو دەرگايىدەيى، نەدەبۇو تىيازابىك لە ناخىتدايە لىرە بىرىشى. توْ تەنها ناوى سەيىھەدىنى دارتاشت بىستۇوه. دەشى ھاوارىتى بۇوبى، ھاوارى نا، دەشى لە سەنگەرىيکدا بۇوبىن. بەيە كەوه راوه سەگتان كردىيى، كرم و مارمىلىكەтан خواردبىي: بە قومە ئاوىيىك ھەموو نەيىنىيە كانىيت زانىبىيەت. دواتر سەيىھەدىنى دەلساف كۈزۈرابىي، يان ھەر بۇ خۆت بۇ دروستكىردنى ئەم فيلمە كوشتبىيەت.

ئەو گریا دیسانه و رهشاویک وەك لیتھی خوین و ئاوددستى
 گیارا له ژیئر دەرگاکە وە هاتە دەرى. رشاوی شەرو بۇنى دەيان
 تەرمى بەرھەتاو، سەدان لاق و دەستى رزیووی بەجىماو، بۇنى
 تەپوتۆزى تىيىكەل بە باروت و بۇنى ئىنسانى سەرگەردان و
 بىيىكەس. بۇنى غوربەت، غوربەتى ئەو سەربازە دەست و پى
 سپیانەی ھەرگىز شەپریان نەدیبۇو، ھەلّدەھاتن و لەدداوه
 ھاوارپىكانيان سنگ و پشتى تەنكىيان دەدانە بەر گولە و دەبوونە
 كوزراوى خيانەتكار، ئەو لیتاوی تاعونەی لە ژیئر دەرگاکە وە
 دەھاتە دەرى نەك مالىيەك شارپىك كاس دەكات. بۇنى ترس،
 ترسى كەسانىيەك ھەتا بۇ خوشيان نەمانيان بۇ باشتى بىت لە
 ژيان.

ئەو گریا، بە دەنگى ئەو مردوانىەي بىابان گریا، كە
 بەجىماون و سەگ و گورگ سەرەتا جەرگ و دلە پى ئومىيە
 زەرده كان و گورچىلە كانيان خواردبن، دواتر دالە كەر خۆرە كان،
 چەقەلە برسىيە كان ران و دەست و سەت و ھېلىكەي گونە كانيان
 لىستىنە وە. زۆر دواتر ئەو تەيرە رەنگا و رەنگە برسيانە

عه شقه کان دهيانکنهن به نيشانهی ئەقين و وفا بدهندوکه باريکه کانيان چاوه کانيان كولىيښنهوه، مشكه هه ره بچووك و هارو هاجه کان نېوان په راسوه کان و كه لله سره کانيان كردنې هيلانه. ئهو بدهنگي ئهو مردوانه گريا که هه تا ئيستا سالى جاريک و بو ماوهی تدنهما يهك هه فته باران ئه وته پو توزه وردو زبرهيان له سه ره په يکه ره ئيسکه کانيان لادهدا که بيايان له سه ريان كه لله که ده کات.

ئه و پياوه پشت كوره ده هېچي خوي پىنه ماوه، هه تا ده نگيشى، بدهنگي ئه و په يکه ره ئيسکه ئيدي هېچ گيانداريک کاري پىنه ماوه، ئه ونده وشك بو توهه تامى ته رم نادات، گوتى:

- تو راست ده که ييت، سه يفه ديني دارتاش مردوه، مردوه و ميراتى دابه شکراوه. ئه و خويين و گوشت و هيلىزى به سه ره به ردو دارو گوندې کانى ئهم ولاتهدا دابه شکرد. ئه و راسته و خو له شويئيك نه مرد، ورد ورده مرد. خوييندن و ده فته ره بشى خويان و زيله ئيسك گران و ده نگ گره کان بشى خويان له

خوین و گوشتی برد. سنه‌گه رو تهدرب و خوشاردن و ده غدریبی زورترین بهشیان برد. بلیم چی جه للاحده کامن له ئیران ئه وندە پیویست غیره‌تیان نهبو و دارکونکه‌ره دلیان کون کردم و و دک تیزاب رهنگی قژو چاویان بردم و دک مورانه تەمه‌نیان پیچامه‌وه، و دک چه قل و کەمتیار به زیندۇوی کەولیانکردم ئه وندە غیره‌تەیان نهبو و دک پلینگ لهت له تم کەن و بىكۈزن و دک پەيکەریکی شیواوی خیانەتکاریک ھېشتیانه‌وه تا بۇ رەزالەت بىمەوه بەردەمتان.

بايم ھېشتا مەستى تەلیسمى سىحر بازە كە بىو، و دک بەلای شىتىيک لە كۆل خۆى كاتەوه بە هېتىنى گوتى:

- دەشى تۆ قسە زياترت ھەبىت، زورت چىشتىبى، ئەۋەش دەزانى كە سەيىھەدىنى رەجمەتى لە تۆ نەدەچۇو، ئەو سەنوررو شوينى خۆى دەزانى، خەلکى لى تىيك نەدەچۇو، نەدەچۇو سەر مالى كەس، راستە درەنگ، بەلام مەيتە كە يان ھېنایە و ئېرەو بە ئاماذهبوونى ھەمو خزمان ناشتمان. ئىدى تۆ دەبى بزانى

من تائیستا عه قلم له شوینی خویدتی و توش لهچ دۆزد خیکه وه
هاتووی برووه ئدوی.

ئه و لوه ختیکدا سه ری نزم کرد بـووه، چاوه قولو و
تاریکه کانی بـرز کردنـه وـه پرسـی:

- تو، بـو خـوت، مـهـیـتـیـ منـتـ دـیـوـهـ؟

باـمـ لـهـوـپـهـ پـیـ بـیـ حـمـوـسـهـ لـهـ بـیـداـ، وـهـ ئـهـوـهـ گـوزـهـیـهـ کـیـ سـهـ
ئـاـگـرـیـتـ وـهـ هـمـوـوـ لـایـهـ کـهـوـهـ تـهـقـیـقـیـتـ، هـاـوارـیـکـرـدـ:

- تـائـیـرـهـ وـهـسـ، خـوـلـهـ مـیـشـیـ مـرـدـوـوـیـ ژـیـانـیـ خـوتـ بـهـ سـهـ
ئـیـمـهـ دـاـ مـهـ کـهـ، توـ عـهـ قـلـتـ، سـهـ یـفـهـ دـیـنـیـ گـوـرـ بـهـ گـوـرـیـ هـاـوـرـیـشـتـ
نـیـوـهـ جـهـسـتـهـ لـهـ دـسـتـاـبـوـوـ، ئـهـوـهـ تـهـمـهـ نـیـکـهـ وـهـ تـهـواـوـ، جـارـیـکـیـ
دـیـکـهـ بـهـ مـالـهـ دـاـ نـهـیـهـوـهـ هـمـوـمـانـتـ نـهـخـوـشـکـرـدـ هـهـیـ تـاعـونـ.

باـمـ هـهـسـتاـوـ دـهـسـکـیـ دـهـرـگـاـکـهـیـ بـادـاـ، منـ خـیـراـ چـوـومـهـ
چـیـشـتـخـانـهـ کـهـ وـ گـلـوـپـهـ کـهـمـ پـیـکـرـدـ کـابـرـایـ پـشتـ کـورـهـ کـهـ تـهـنـهـاـ
لـهـ رـوـیـشـتـنـدـاـ کـورـ دـهـبـوـوـ بـهـ پـیـرـیـهـ تـیـهـ کـیـ لـهـ ئـهـنـدـازـ بـهـ دـهـرـهـوـهـ
هـاتـهـ دـهـرـیـ وـهـ دـوـزـمـنـیـکـ نـهـتـوـانـیـ خـهـنـجـهـرـیـ چـهـقـیـوـیـ سـنـگـیـ
خـوـیـ بـیـنـیـتـهـ دـهـرـیـ وـهـ بـهـوـپـهـرـیـ حـهـسـرـهـتـ وـهـ نـهـیـنـیـیـهـ وـهـ سـهـیـرـیـ

خنه نیمه که بکات ئاوا روانییه من. ئەو پیاره به خاکه نازیکی
ھیندەی مناره یەك گەورە دەیەویت خۆلەمیشى ژیر ئاگریکى
خاموش ھەلدا تەوه. لەبەر تىشكى گلۆپە کە چاوى بە پارچە
دەورييە شكاوه کان كەوت، پارچەی ئەو دەورييە قەديمانەي دايىم
لە كاتى بورانە وە كەيدا بەرييدابونە وە. بالىندەو چنارى بە رزو
رووبارى بە بېرىق و بە ردى كەnar دەريا. ئەوهندەي تواني
پارچە كانى كۆكىدەنە وە يە كە يە كە لە باخەلىٰ چاكەتە بۇرۇ
شۇربۇوه كەي دەنان.

وەك لە شارييىكدا هەر ھەمووي سوتابىٽ و وېران بۇو بىت،
ئىنسانە كانى لەناو چووبىن و خانۇوھە كانى تەپىين، تەنها ئەو
چەند پارچە شووشانەي مابىت، نەرم و ئارام ھەلدىگەرتىنە وەو
وەك ئاشنايىھە كى كۆن و بە قەدەر دەيختىنە گىرفانىيە وە. وەك ئەو
ھەرايە لە گەل ئەو نەبۈوبىٽ، وەك ئەو دەرنە كرابىٽ، لە پارچە
شووشە شكاوه کان ورد دەبۈوه. يە كە يە كە سەيرى سەرى
بالىندە كان و دەندو كە پانە كانى دە كردن، دەستى بە سورى
پەرە گەھە كانى بەرسنگيياندا دىينا، زۆر دوور لە ژير پىستى پىيو

ئەستۇورى دەستىيە وە گەنجىيە تىيەك وەك كىللىك قىتاوى مارمىلىكە يەك دەجولى. بە وردى دەيروانىيە لاقە درېژو پىيە ئاوايە كانى بالىندە كە. بۇ يە كەمچار سورايى لاقە كانى بالىندە كە، رەنگى ئالى بىرسىنگى وەك بۆيىھە و رەنگ و فلۇچە كارى ھونەرمەندىيەك نەھاتە بەرچاوم، بەلكو زۆر روون و دىياربۇو كە خويىيەكى تازە هيىزى داوهتى جاپىريو. ئىستا دەمدى تنۇكە خويىنە كە كەوتىپ نىيۇ ئەو فەزايمى بالىندە كەش تىيىدا دەفرى.

من دىيتىم نازانم ئەو پىاوه نامۇو ھەر حەسرەت و خەممە دىيتى يان نا. دىيتىم بالىندە مل درىيىزە كە بەلاقە خۆتىناويانە وە دەفرىت بەرھو خۆرىيەك لەلاقە كانى سوورتىر. بەلام ئەو خۆرە پىيش گەيشتنى ئەو ئاوا دەبىت.

بام تا ئەوكاتە وەك درېنە سەيرى ئەو پىاوه سەيرى سەمەرەي دەكىد دەيويىست ھەر بە چاوه كانى پىشته كۆمە كە كۈن كۈن كات و لەت و پەتى كات و پارچە پارچە لەگەل شۇوشە شىكاوه كان بىانخاتە ناو تەنە كەي خۆلە كەوھە. وەك

زدردهواله يدك دهيديت که هاتۆته ژوروی په پووله کانهوه. ئارامى نەمابۇو. بايم لە شەوق و كەيىفي پارچە شووشە كۆكىرىنەوهى كابرا دەھرى بۇو بۇو. وەختىك ئەو دەيويىست دوا پارچە هەلگۈرىتەوه، ئەو پارچە يە ناوهندى قاپە كە بۇو. لە هەمۇو پارچە كانى دىكە گەورەتر ديار بۇو. سىنگى بالىنەكە كە هەوا پەرە كانى بلاوكىردىبۇوه لە پشتىيەوه رىزەدارىيکى سەوز بە گەلائى پانهوه دەركەوتلىدون، خوارتى ئەو رىزە دارە قەدو رەگە كانىيان رۆچۈوبۇونە ناو خاكى كەنار رووبارىيکى شىن و روون و خاۋىن كە لە قولايىشەوه بەردە لووسە كانى ژىيرەوهى دياربۇون. ئىيىستا ئەو دارانە بەو گەلائىپان و سەۋازانەوه ھەوالىيكتىان لەوه نىيە لەناوهندەوه قرتاون. ئىيىستا ئەو دارانە لە ناوهندەوه بىرابۇونەوهو تاونىك لە ژىيريان نەمابۇو لە مردن يىيانپارىزى.

بايم ودك شىيت و لە پېپىيە كانى خستە سەر دەستى، ئەوكاتە دەستى بۇ بەرد، بەردى تەھواو گۆرابۇو. ئەوهش كاتىك كابرا دەستى راكيشابۇ ئەو دارا بىۋانە و سىنگى پەر پەرو گىف و پېھۋاي بالىنەكان هەلگۈرىتەوه، لىوارى شووشە كە

تەواو گزتايى گەلايە كيش بوو به دەستى كابرادا چوو. چەند دلۇپە خويىيەكى مۇر رۈزانە سەر بازنى يەكى قاوەي فەرسى ژورى مەتبەخە كە. قاوېيە كالە كە خويىنە كە مىرى. نە بايمۇ نە كابرا هەستيان بەو خويىن رۈزانە نە كردو تەنها من زانيم ئەو پىاوه بە راستى زىندىووھو خويىن بە رەنگى مۇریش بىت بە دەمارە كانيدا دىيت و دەچت.

من حەزم لىيپو ئەو دلۇپە مۇرانە بىكەونە سەر بازنى سېيە كانى فەرسە كە با خويىنە كە مۇریش بىت، بەلام لە سەر خورىيە سېيە كە فەرسە كە دەدرەوشايەو با دايىكىش لە سەر پىس بۇونى فەرسە كە جاريتكى دىكە ببورابايەوە. لە وەختىيەكدا بايم پىيە زەردى كانى زياتر لە سەر دەستە كانى قورس دە كرد، گۇراندى:

- تۆ بۇت نىيە هەتا زىلى مالە كەشم فريىدە.

ئەو بى ئەوهى رۈزانى خويىنە مۇرە كە كارى تىيىكىرىدى، يان زىندان ژيانى لە بىر بىرىتىدە، گۇتى:

- تەنها تۆ ئەو بالىندا فریوانە بە زىلە تىيدە گەي.

ئەو قىسىم سەرتايى كىردىنەوەي سەرى ئەو تورەكە يە بۇو كە
 سىحر بازىيەك گەرددەلۈلى تۈرپنادۇرى تىيدا بەندىكىردى بۇو. بىيگومان
 ئەو تورەكە يە پىيىستى بايم بۇو، كە پىيىشتەر نۆ كۇنى تىيدا بۇو،
 بەلام ئەمېرۇ ھەر نۆكۈنە كە لە شەلمەزانە لەناو كاوهى ئەو
 ئەزدىيە دارتاشە هيىنای قەپات قەپات ببۇون. بۆيە بايم بە
 ھەموو ھېيىزى لاقى بەرزىكىردى تا دەستە كانى بەھارى يان ھىچ
 نەبى ۋەك شۇوشە كان وردى كات، بەلام ئەو گۈرگە تۆفان دىيوه
 بە چاوتىرو كانىيەك سىنگە پەپىەر دارە بىراواھ كانى سەر شۇوشە
 شكاوه كەي ھەلگەرنە وە خىستىيە كىرفانە تارىكە كانىيە وە.
 بايىشىم تەنها توانى خويىنە مۇرە بۇن مەنجەنېقە كەي بەسەر
 فەرپەشە كەو بۇو پانكاتە وە. رەنگىيکى مۇرە كالىش بەلاقە
 زەردى كانىيە وە بگۇوازىتە وە سەر بازىنە بىچۇوكە سېپىيە كەي
 فەرپەشە كە.

ئەو بەھېيىمنى لە بەرددەم دەرگائى مەتبەخە كە وەستا بە
 حىكمەتى سەربازىيەكى دىنياگەپى ئەسکەندەرى مەقدۇنېيە وە،
 گۇتى:

- كەس لە پىاۋىيىك ئەوەندە تۈرە نابى بەدەستى خۆى
ناشتېتى.

من وەك كرمە لىنجەيەك بىم و ھىلىكى لىنجى پىيس لە دواى خۆم جىھەيىلەم و بە ليوارى كەوەتنىرە كەوە نۇوسايم كەسيان نەياندە دىتىم، منىش نەمدەزانى پىاۋىيىك نىڭزابى بۇ دەبى بىگەپىتىهە وو قىسە بىكات و بىرىيە و شۇوشەى شكاو ھەلگەرىتىهە وو خويىن لە دەستى بىت. سەرم لەوەش سورپمابوو ئەو پىاوە مات و قىز خۆلەمېشە كە باعە، كوا زانىويەتى ئەمە مۇو قىسە يە بىكات و بىنەرپىنى و لە ھەمووشى سەيرىتە كەنگى ئەوەندە ئازا بۇوه خەلک بىتىشى!.

ئەو روانىيە جاخانىھى كەونتەرەكە، بۇ يە كەجار وەك
هاورىيەك تەماشاي باوکمى كرد، نەرمەر لەوهى چاوهرى بىوم
روانىيە منىش. جا پەنجە براوه كەي بۇ جاخانە كە راكىشا، كە
ھىشتا دلۋىپە خويىنىكى بچۈوكى مەيىي پىيوه پانبىبۇوه. گۇتى:

- لە پشت ئەو مەنجەلە بايرىكىسە فەرەنسىيە پەممەيىھەو، سەرى ئەو بولبولە تەختە دەبىنن كە بە ئاستەم دىيارە؟ ئەو لەمن و باوکىشىم درىيىتىر بۇو، من ھىچم نەددى و باوکىشىم ملى بۇ لاي جاخانە كە نەسۈراند، بەلام من، دلىيام باوکىشىم، دەمانزانى كە بولبوليكي لە تەختە تاشراومان ھەيە. دەيانجار دايىكم دىتىوه تۆزى لەسەر سەرىيە خاۋىنى كە دۆتكەن. چەند جارىيەكىش لە ئىسىپرتۆ كەنەوهى دەرگا يان كەنتۈرى جلوبەرگدا ئەويشى ئىسىپرتۆ دەكردەوە بەرەونە قى دەخستەوە. جارىيەكىش كە خوشكم پىيى گوت ئەو بولبولە ئىدى كۆن بۇوە مۆدىلى نەماواه، ئەو گوتى:

- نا، ئەوه كارى دەستە ھەرگىز كۆن نايىت.

ئەو كاتھى ئەو تاعونە پەنجەي بۇ بولبولە كە راكىشا بۇو، من سەيرى بايم دەكىد بە دەمۇچاۋىيەكە و تالىر لە ژەھرو تەختەتىر لە بولبولە كۆنە، دەپەۋانىيە تارىيە ئەو دىو پەنجەرە كە، كابراي بەناو دارتاش گوتى:

- ئەو بولبولە تەختەتان دىيو، راستە رەنگى گۇراوە، زۇر گۇراوە، تەنها من دەيناسەوە، بۇ خۆم لەدارى بەرۇ

هه لمکهندوه، ئیوه نازانن من ده زانم دوو پارچه يه، له ناوهندوه
ده كرييته وه، بيكنه وه، له ناويدا نامه يهك هه يه، باش سه يرى
كه نيزانن ئدو نامه يه كى بوكى نوسىي ووه؟

بايم ودك له سه ر كه تنيك گيرابى، چاويكى بوز لاي من
سوراند، به قىزه وه سه يرىكى كابراى كرد، نه مده زانى ئهو
بولبوله تهخته هه رچيه كى لى نوسرابى بوز چى بوز ئه و پياوه
گرنگه؟ ئه كدر بوز ئدو گرنگه په يودندى به ئيمدوه چيه؟ با ئدو
تهخته كونه بدرىيت و بروات.

ئه و بېنىگايىه كى بايم چۈزدەرلى، لە ديو دەرگاكە وەستا،
ھەمان دو كە لى سپى لە سه ر دەرگاي حەوشەمان بەرزبۇوه. بايم
ھەر لە ديو پەنځەرە كە بۇو روانييە دو كە لە كە، رووي وەرگىرما،
ماندوو وشە كەت، چاوى بوز كورسييەك گىرما، نە بۇو، تۆزىيەك
ئەژنۆكانى چەمانه وه. پارچە يهك لە شۇوشە شكاوه كانى كە و تە
بەرچاوا، ئه و بەشە بۇو كە رووبارە مەنگە كە هيواش تىيىدا
دەرۋىيى. ھەر بەپىوه تۆزىيەك تە ماشاي كرد، بە نووكە پىيەك
ھە لىدا يە ژىر كە و نتەرە كە بى ئە ودى سەيرم كات گوتى:

- بزو مالى...

هه روک چون پياوه که يه که مجارت له ده رگای داو نه يزانی بلی
 مالی کی، بهو پشته چه ماوهه خدرک بwoo سه ری بهر ئاسمانی
 نزم که ويٽ و دايكم له بونی دهنگی بورا يوه و بالنه فريوه کانی
 سه ر قاپه قه ديه که مان پارچه پارچه بعون، ئه ويٽ يه قی
 هاته ووه نه يتواني بلی مالی کی. توزيک و هستا وک دلی له
 قورگیدا بیت و گوتی:
 - برق مالی ئه و كوره خويٽ يه نيشانده، له كولانه که هه ئه و
 ديو.

له رووخسارمدا زانی هيچ تیناگه، پيش ئه وه بپرسم کام
 خويٽ، ئه و گوتی:
 - سه فا.. ئه و هه تيوه كوتربازه.

له زير ليوهه گوتم ((سه فا ياقوو)) دو كه له که هی ئه و ديو
 ده رگای حه شه مان به هه وادا ده چوو، سه يرى ئاسمان کرد، پژوی
 كوتربه شه وه له ناو تاريکيه که دا سه ر پشتیان ده برييسکا يه وه،
 ئای خودا يه که نگی ئه و كوترانه ش ده چنه سه رنه خشی قاپیٽ!
 قاپیٽ، دايکيٽ کي ميه ره بان ئه ونده به وريابي کي کي له سه ر
 قاشکات هه رگيز نه هيللى چه قوکه و بهر بال و سنگيان که ويٽ

یان رەنگە کەھى کالّکاتەوە. نەموییست كەبىر لە فرينى كۆتر دەكەمەوە مندالە كەھى باوهشى سەفا ياقۇو بىيىتەوە خەيالّم، چۈومە دەرى و كاپرا جانتاكەى لەپەناوە داناپۇو.

جانتكەى هەلگرت و دوامكەوت، سەيرىيىكى بالاى كردم

وەك كورت و هيچ بىيىتە بەرچاوى پرسى:

- تۆش كورى گولەخانى خەياتى؟

لە سەد لاوه ئەدو قىسىم پىئاخۇش بۇو. جارى ناوى دايىكمى لە پىرو هەر ئاوا بەدەمدا ھىينا، زۆر ئاشناو دلّسۆزۇ خۆمانە، وەك ئەوهى لەو كولانە سەيانەي تىيىاندا ژياوه داكيشمى لەگەل دا بوبىيەت. هەر لەسەر ئەوە دەموییست بە چە كوچىيىك ئەو چەند دەدانە شاشورەش و مۇر و درېزانەي پىيىشەوەي بۇ بشكىيەن. نازام! دەبى هەمۇو كورىيىك ئەوهندەي من تۈورە بىيىت كاتىيىك پىاۋىيىكى بىيگانەو سەگاب و چاوقايم ئاوا دلّسۆزانە ناوى دايىكى بەدەمدا بىيىن؟ يان هەر ئەو پىاوه نەگرىيسە بەناوى دايىكم زۆر بىيگانە بۇو. ئاخىر بلى كورى سەگ داكم چى تۆيە؟ ئەي بۇ ناوى بام ناھىيىن؟ دواى تۈزىيىك وەك ئىيىقان بۇ توتىكە سەيەك هەلددەم گۆتم:

- نا، دا پکي من خه پات نپه.

به دوو چاوی تهداوو و هک دووپشکهوه سه یریکی و هک پیوه‌دانی
کردم، گوتی:

- نا دایکت باشترين خهياته، نهك هه رئه وه دهست
رهنگيشه.

ئەو قىسىم يە وەك ئەوه وابۇو بەو پىللاوه رەق و ناشىنانە پى
لەدلم نىت و خويىم لە هەمۇو لايەكەوه فيچقەبکات، خىرا
دەسرەيە كى لە باخەلى دەرىھىنا، بۇنى كردو لەبەر خۆيەوه
گۈتكى:

- توش ئەو بۇنە دەناسىيە وە؟

دوزمنانه ته ماشایه کیم کرد و هر بهو نیگایه گوتم:

هەموو بۇنە كانى تۆ ژەھرى مارنى.

دہبوو پیئی بلیئم:

تُو بُون زیرابت لیدیت۔

ویستیکم کردو له دلی خومدا گوتهم:

- مه بهستی ئەو نەحلەتىيە چىيە! تۆش ئەو بۇنە دەناسىيە وە؟

دەسرە کە تاکە شتى ئەو پىياوه بۇ رەنگى تىدا بىت، بە دەزۇوى رەنگاورەنگ نەخشونىيگارى لىچنرا بۇو. تەختى دەسرە کە بە گۈل داپۇشرا بۇو، رىزىك پەپۇولە بە سەريانەوە بۇون. ھەر پەپۇولە رەنگىيەك، لەسەر بالى پەپۇولە يە كەم پىتى سىن و لەسەر بالى دوا پەپۇولە پىتى نۇون نوسرا بۇو. لەسەر پەللىكى گولە كانىش پىتى ((ك)) دووباره بېبۇوه رەنگى پەمە بىي بەسەر ھەموو نەخشە كەدا زال بۇو. نەخشە كە ئاو بۇو ھەر ئاۋىيکى رووت. ھەر ئەو پەنجھەي تەختەي تاۋىيىك پىشتر بۇ بولبولە كەي ناو جاخانە كەي مالى ئىيمە راكيشابۇو خستىيە سەر پىتى ((ك)) يە كە يە كە نىشانى دەدام. من تۇورە بۇوم، رووم وەرگىيە. من دىسانەوە دەزانم كە داكم زۆر حەزى لە نەخش و نىڭارى سەر قوماشە ئەوهى بۇ خۇي پىيىدەلى ئەتەمەين . ئەو دەزۇوو بارىكانەشى بە كاردىناكە پىيى دەلىن ((سامىتىن)) شۇوشە يە كى ئاوه تەماتەي پېرىدۇو لە بە كەرى ئەو دەزوانە، رادىيۇ كۆنە كەمان بەرگىيەكى دەستكىرىدى داكمى تىيىگىراوە كە ھەر بەو سامىتىانە نەخشى كەويىكى گەورەي لەسەر كېشراوە. لەلاي دەست شۆرە كەش پارچە قوماشىيىكى گىرفان گىرفانى

ھەلواسىبىو كە بە گولە نىرگۈز رازندىبۇويەوه، لە گىرفانە كانى شانەو تۆقەكانى خوشكم و ھەندى جار فلچەي دەدانىشيان تىيدا ھەلددەگرت. من تا پۆلى دووهمى سەرتايىش كتىبە كانم لەو تورەكانە دەخست كە داكم بۇي دروست دەكردمو چەندان وينەي لەسەر دەنه خشاندن، بەلام من دئىنیام ئەو پىباوه شىيت بۇوه دنیاى لىكۆرپاوه دەنا ھەركىز دايىكم نەخشى خۆي لەو پىباوه تاعونە سەرهەف ناکات.

بى ئەوهى سەيرىكەم لەسەرى كۆلانە كەى ئەودىيو، گۇتم:
 - بەلاي راستدا دوا دەرگا مالى سەفايە...
 ئەو وردتر سەيرى منى كردو دەسرە نەخشىنە كەى، كە شوينى تىيدا نەبۇو دەرزى لىينەدراپى خستەوە باخەلە كەى سەر دلى و پرسى:
 - تو سەفا دەناسى؟ دەبى ئەو ئىستا تۆزىك لە تو گەورەتر بىت.

مالی عه‌زازیل

لهوکاته‌دا ده‌رگای مالی سه‌فا کراييه‌وهو خزمه بون
ته‌عزیزیه‌كه‌مان لهوی هاته‌ده‌ری، ئیممه‌ی دیت و راوه‌ستا. هر
لهویوه بانگی منی کرد و گوتی:
- توش و هره، مه گه‌ریوه.

چووه ژووری و ده رگاکه دا خست، ئەو كە ئىستا پشتى زۇرتى كوربىزۇوه وەستا.

من سه یری مانگم کرد، که لهو دیو کورایی پشتیوه و نیوه بازنه یه کی دروست کرد بیو. لهناو مانگه که دا دایکم بینی چاروکه یه کی سپی به سه ر دادا بیو هینده تدواوی ئاسمان دریز بیووه. لهو دیو ده رگا که گوییمان لیبیو بیو ته عزیه هم ر دلیت: - هیواش، هیواش

لهوان ههراو ههندگامه يه کي زوريان نابووه. دهنگي ئهوانيش
لله نيوان گريان و هاواركىدندا دههات. دهيان پرسىياريان
بىسىهه ريه كهوه ده كرد ، ده گريان و پىيده كنهين. كابراى بون تەعزىيە
روونتىر گوتى:

- هیواش بن، هیواش. وانابی. ئاسای بن، با ئەو گوئىي
لېيمان نەبىت، من بۇ خۆم دىومە، خۆيەتى قىسەم لە گەل كردوھ.
ھەوھەو. دەنگى، ئەتوارى، رؤىشتىنى... زور گۆراوه. بەس من
دەزانم ھەوھە سەيغەدىنىي باتانە.

ئەوانى ئەو دیو دەرگا دەيانەويست بە پەلە دەرگاکە بکەندەوە، دەشتىسان. وەك كەسو كارى ئەو مەدوانەي كە زۆر بەتۇوندى بەرەو تەرمە كەيان دېن و كە دەگەنە تەنىشتى لە سەيركىرىنىان دەترسىن. ديازە كابرا بۇ تەعزىزە ناھىيلى:

- ئەو زۆر گۆراوه، مەلىئىن ئەو باجان نىيە، ئىيە تەنها وينەي ئەوتان بە باشى دىيو، با لەو زىاتر دلى نەشكى ھىچى لەو ناچى. سەرتان سورنەمىنى لەدىتنى ئاسايى بن.

زىقە يەك گوتى:

- بۇچى لييھاتورە؟

- تو باسى چى دەكەي؟ هەى بىرەحم.

- تەنھائەوندە ئاسايى، وەك باوكى راستەقىنه تان تەماشاي كەن. با چاوه كانى بە قولدا چووبىن و كەوتىن و رەنگىان نەمابى. با بالاڭەي كور بۇۋىتەوە با پىستى سووتا بى. ئەو شەرە ھەر باشه ھاتۇتەوە. ئاسايى بن. مەروانە دەدانە كانى با تەرىق نەبىتەوە. ئەگەر ئىيۇش باوهۇنە كەن كە باوكىنانە دەبى چى بىكەت. بىرات و خۇى بکۈزى؟

ئهوانه ي ئهودي ي ده رگا سارد بونه و، ديار بولو هيواش و
سەرکز تاساون و چاوه رى دە كەن سەد دلن لە ديتىنى، دەنگى
ژنيك كە دياره گەلا ويىزى پوريانه بە گريانه و گوتى:
- بهچ دلىكە و سەيرى كەين، من ناتوانم، تو باسى برا كەم،
يان مردوويە كى گەراوه دە كەي، من ديناسە وه ئەگەر تەنها
پارچە يە كى گوبىي مابييت. خودايە من ئىستا چى بۇ باس كەم؟
سەفا هاوار دە كات، لە گەل دەنگى هاوارە كەي دەيان كۆتۈر
لە سەربانە كەيان دەدەنە شەقەي بال، پشىلە كان دەمياوېن و
چەند مشكىكى دل تەنگ دەچنە ناو زىرابە كەوە. ديسانە و
سەفا بە هاوارىكى بەرزى تەرەوە، روونا كى گلۇپە كان دەلەرزىتىنى،
چەند دەرگا يەك بە تۈوندى دادەخرىن. ئەو ھەر بە هاوارە و
دەلىت:

- تۆزىك ئاو، پورم بورايە، بىگرن، يارمه تىيم دەن ...

ھىمنتر دەلىت:

- رۆيىشتىن و هاتنە و دت كارە ساتە.

من ئەو کاتە چەند مەترىيک دور لە کابرا وەستاپۇوم، ئەو
 ملى شۆر كىرىبۇوه، دىيار نەبوو دەروانىتەچى، بى ئەوهى سەرى
 بەرزكاتەوه رۆيىشت، چەند ھەنگاوىيک دور كەوتەوه، دوو دلىم
 تىيدا بەدى كىدو ھەستم كرد تەنھاتۆزىيک دووردە كەويىتەوه تا
 گۆيى لە قىسە كانىيان نەبىت و دەوهەستى، بەلام خىراتر بى ئەوهى
 ئاپر بەتەوه رۆيىشت. ناوى ئەو دارتاشەم بە دەم وانەدەھات، تا
 بانگى كەم، لە سەرى كۆلانە كە پىچى كىردهوه، وىستم ھەر
 نەبى بچم سەيرى كەم تابازىم بۇ كۈنى دەروات، نەمتوانى.
 ئىيىستا من بىرۇم؟ بېچى تا ئىيىستا لىرە وەستاۋام؟ لەو کاتەدا
 دەنگى كىردنەوهى دەرگا ھات، سەفا ياقۇو كە ھەرگىز دەم و
 چاوه كەى جارانى نەبوو ھاتەدەرى، گۇتى:

- كوا كەسى لىينىيە!!

كابراي بۇ تەعزىزە پەشۆكاؤ حەيران، بە پەلە تاسەر سوچى
 كۆلانە كە چوو و گەرايىدە، رووى لەمن كىدو پرسى:

- كوانى؟ چى لىيھات؟

من سەيرى ئەو شوينەم كرد كە پىچى لىكىردهوه گۇتم:

- رؤیشت..

پوره گه لاویز بی هوش وشل، سه ری که وتبه سه ر لیواری
هه یوانه که، ئه دلۆپه ئاوه بدبهختو بیچارانه بی به
ده موچاویاندا کردبوو شۇربۇونه و سه ر رەگى ملى و ورده ورده
دەکەوتنه سه ر چىمەنتۆ پەلە و کون کونه کەی حدوشە بۇن
جىقىنه کەيان.

لەناو ئەو ھەموو نىگەرانىيەدا رؤیشتىنى ئەو شتىك لە
ئاسوودەبى درۆزنانە دابوويە، چاوه کانى كردنە وە مۆلەق
رايگرتەن.

ھەموو دىنە کان، بەو ھەموو مۇعجىزە وە کەشە و
کەرامەت و غەبىازانىيە يانە وە تا ئىستا نە يانتوانىيە يەك تاقە
كەس لە مردىنە و بەھىنە وە ناو ژيان.

كەچى ئەوەتا کەسىك دواي ئەو ھەموو سال مىرىنە، بەپىيى
خۆى گەراوەتە وە، گەراوەتە وە مال بە مال دەگەرى.

سەفا ياقۇو دواي ئەو ھەموو تورەبۇونە و ئەو ماوه زۆرە وەك
ھىچ نەبوبىي دەستى منى گرت پرسى:

- چون توروشی تو بورو، چون بسو هیناته ئیره؟ تو چون
زانیت باوکى ئیمە يە؟

پیش ئەوهى من ولامى ئەو هەمو پرسیارانەي
بدهەمەودەمى، خزمە بۇ تەعزىزە كەمان هەموومانى برده ناو
ھەوشە كەو دەرگاکەي پیوهداو گوتى:

- ھەر چونى بىت ئەو پياوه بابتانەو تازە ھاتۆتەوه، من
دەيدۆزەمەوه.

سەفا به تورەبۇونەوه گوتى:

- چون تازە باجانە؟ ئەدى ئیمە ھەمو عارەفە يەك
نەدەچويىنە سەر گۈرى باجان؟

تو لە كوى ئەوهەت بۇ ئیمە دۆزىيەتەوه؟
بۇ تەعزىزە بەپەلە گوتى:

- من نەمدۆزىيەتەوه، ئەو بەدواي چارەنۇوسى خۆيدا
ھاتۆتەوه. ئەو ناوي سەيەھە دىنى دارتاشە. خۇ تو ئەوه دەزانى،
ئىستا بەدواي ئىوهدا وىلە. لە پىنناوى ئىوهشدا چووه شەرو خۆى

بە کوشتدا. بۆ ئەوهى ئیسوه بەخته وەربن، بۆ ئەوهى کەرامەتى ئیسوه و لاتە كەھى بىارىزى:

پوره گهلاویز که واماندهزانی هیشتا بی هوشہ گوتی:

- گو به و که رامه ته.

بۇ تەعزىيە بى چارەو سەرگەرداڭ گوتى:

- ئەو کات واتگوتبا، ئەو کاتەی ھەر رۆزەی کۆلانییەک رەش پۆش دەبۇو. چەندان كەسى وەك ئەو خۆيان دەربازىرىدۇ ھەللتەن، بەلام مالۇ مندالىيان گىران و زىندانى كىران، يان لە بىرسان مىردىن. تۆ دەزانى من تىيىكەل سىاسەت نابىم و تەنھا خودا دەناسىم. بەلام ئەو سەربازانە نەبان ئىستا دەبۇو ھەرمۇوتان شىعەبان، ئەو ھەولىرە دەبۇو بە قوم، پىستان وايە خومەينى بەزىمى پىستاندا دەھاتدۇ چونكە رقتان لە سەدام بۇو، ئەو بە ھەزاران گەنځى ولاته كەدى خۆى بە كلىلى بە ھەشتى ساختە و بە پىخواسى نەنارده ناو ئاڭىرى؟

گهلاویش که ئەو تۆزە كلهى لە چاوى دابۇو بە رومەتىدا
هاتىق خوارى گۈتمى:

- ئەو برا جوانە مەرگەی من نەیدەزانى کلىل و قوم چىھە.
 ئەو تەنها لە ترسى ئەوهى ژن و مندالە كەھى نەگرن چوو بۇ
 سەربازى، بەلام تۆ باش دەزانى ژنە كەھى وەك ولاتە كەھى
 تۈزقالىڭ وەفای نەبۇو، ھەركەھەزانى كۈزراوە مىردى كىرددە وەو
 مالە كانى و مندالە كەھى جىھېشىت، كەس نەزانى تۆ دەزانى نە
 سەدام وەفای بۇ تۆ ھەبۇو نەۋەنە كەش بۇ براكەم.

من ھەر لەھى وەستابۇوم، نەمدەزانى بۇ سەيىم دەكەن،
 كاڭى بۇ تەعزىيە بەو پەرى نائارامى و توندىيە و گۇتى:

- من! بۇ من چىم سەدام وەفای بۇ من ھەبىت، ھەي گۇو
 بە گۇپى بابى، كەميان گرتۇوم و كەميان تىيەلداوم، بەلام خۇ
 ئەو خودا ناس و رىشدارانەش، ئەوانەي بەرگىيتان لىدەكىدن،
 ئەوانىش دەيانزانى براكەي تۆ بىچارىيە، ئەدى بۇ دواي شەر،
 دواي رىيکەوتىن و پىهاتنىيان، دە سالىي رىيک براكەي تۆيان
 بەرنەداو بى سەررو شوينىشىيان كرد. دواي ئەو ھەموو سالە
 ھىشتا خودا كەيان فەرمانىيان پىئناكت ئەو زىندانى و دىلانەي
 بە گەنجى بەدىلگىران و ئىستا پىر بۇون ئازاد كەن. ئەوهش بزانە

خاتونن ئهو براييه تۆ كه وەك دىل به سەرباز گىياو وەك
 تاوانبار زيندانى كرا، ئەوه هاتۆتەوه، ئەوه لەو كۆلانانە
 دەسۈرپىتهوه، دەبى فرييائى كەۋين.
 خوشكە كەي سەفايىك بىن دەگرىيا، سەفا دەستى بە سەرىيەوه
 گىرتبوو، ھاوارىكىد:

- ئەو قىسە قورانە بەسى. جەناب ئەگەر ئەو باوکە
 جوانەمەرگەي ئىيمە زىندۇوه ئەو ھەموو ماوه درېزە بۇ
 نەهاتۆتەوه؟ من ئەو كاتە لە مەكتەب وەك مندالە ھەتييو
 تەماشا دەكرام و بەناوى ھەزارىيەوه پىئلاوه كۆنيان دەدامى، ئەو
 كاتە پىويىstem بە باوک بۇو. چىزنان باوكم دەويىست لەسەر سفرە
 كۆمانكەتەوه. ئاھر ئەو كاتىيەك هاتۆتەوه كە من راھاتۇوم
 لەوهى وەك مندالىيکى ھەتييو و خويپى بىزىم. ئەي ئىستا بۇ
 ھەلدىت و خۆيان لىيدهشارپىتهوه؟
 ئەو ھەردۇو دەستى بە دىوارە لەبغە كەدا كىشى، گوتى:
 - باوکىيەك ھەبىت و نەبىت!! نەبتناسى و نەبىناسى.

بۇ تەعزىيە دەستى سەفای گرت، كە ھەمۇرى داغان بېپو و خويىنى لىيدهات، گوتى:

- ئەو ئېيۇھ دەناسىّ، ئەو لەد دوورەدەنەناسەتانى رۆز بەرۆز
ژمارددووه، ئەو ئېستا دەزانى تەمەنلى تۇ چەند سال و چەند
مانگ و چەند رۆز سەعات و خولەكە.

بە ئومىيىدى ئېيۇھ بەرگەھ ئازارە سەختە كانى زىندانى
گرتۇوه. تەنها بۇ ئەوه بەرەلائى كەن، ھەرچىيان لېيىستۇوه
كىدویەتى، دواجار قورئاتى لە يەكەم وشەوە تا دوا وشە لەبەر
بۇ گوتۇونەوە، ژيانى ھەر دوانزە ئىمامە كەى بە ھۆنراوە ئاوازو
گريانەوە بۇ گوتۇون. دواى ئازادبوونى سى شەwoo رۆز تەنها بە^١
زمانى گۈزى ئىمامى گەورەيانى لېستۆتەوە.

پورە گەلاۋىزى وەك شىيت قىزە تەنك و سوورە كەى دەھىنناو
دەبرد، گوتى:

- تۇ تا دويىنى تەنها باسى مىردنە كەيت دەكىرد، چۈن
ھەوالى شەھىد بۇونى ھاتۇوه، چۈن لە سەنگەرە كەياندا لە گەل
ھاوارىيکانى سووتاوه، چۈنیەتى ھىننانەوە كەى، چۈنیەتى

ناشتني، ئهدي بۆ خۆت نه چوویه به غداو هيئاته وە، بۆ خۆت
کفن و ده فنت نه کرد. هەر تو نه بۇوي گوتت من تەرمە كەيم
دىتووهو ئىيە سەيرى مە كەن ...

بۆ تەعزيزى كە وەك مزراح دەخولايدوه قسە كانى پى برى:
- من چىم هيئاواهتە وە؟ يەك دوو لۇولاك و چەند پەنجەو
پەراسوو و پشتىيکى سووتاوا، كەللە سەرىيکى ورد بسو، ئاخىر
من چىم هيئاواهتە وە؟ بۆچى بۆ خۆتان جوان تەماشاتان
نە كرد، ها؟ براكانى بۆ نه چوون تەرمە كەي بھىئىنه وە؟
گەلاۋىژخان وەك ئەو رۆ براکەي مىردى بى لە سەنگى خۆي
دەدا، دواتر قىز بىرۇ فشە كەي لاداوا چاوه كانى سېرىيە وە ھېمىنتر،
گوتى:

- بايىتتە وە، با بۆ زىنە بەبا هاتۇرە كەي بىتتە وە، با بىبىنى، ئەو
ژنە ئەو ھەمۇو براو خزمە كانى لە سەر ئەو بە نە حلەتكەرد،
چەند بەوهفا بۇوه بۆي. ئەو كە لېرىش بۇو لە سەر خاتى ئەو
ھەمۈمانى لە مىشىكى خۆي سېرىيە وە، بە قسەي ئەو
دەرىكىرىدىن و دايىكم لە خەمى ئەو مەرد، بايىتتە وە بىزانى چۇن

منداله نۆ مانگە کەی جىھېشت. مالله‌ی جىھېشت و سوارى زهوقى خۆى بۇو، دەبۇو خودا ئەو موعجىزەيە نىشاندا با تا سپلەبىي ئەو دىلە سەگەي بۆ دەركەۋى.

ھەمۇويان بىي وىستى خۆيان بۆ منيان پوانى، من نەمدەزانى لەناو ئەو ھەمۇو ھاوار ھاوارەدا چى دەكەم، بە جۆرىيەك لە حەياچۇون و سەرسامىيەوە سەرنخيان لەسەر من لادا، چاويان بۆ سەر پورە گەلاۋىژ سوراند وەك داواي بىّدەنگ بۇونى ليېكەن.

بۆ تەعزىيە به بىزازىيەوە گوتى:

- ھەلېرىزە، ھەرچى دەتەوى ھەلېرىزە، دوو قىسى ئاوا ئەوكاتىش مالله‌کەتاناى كرد بۆ دۆزەخ.
سەفا ياقۇو ھاوارىيکى شىستانەي كردو لەقەيەكى تۈوندى بە دەرگايەكەدا داوا گوتى:

- من دەرپۇم، با ھەرگىز نەمبىنېتەوە، من باوکى وام ناوىيەت، بابرواتەوە لەناو سەنگەرەكان وەك مشك بەدوابى ئىسقانى خۆى و برا دەرە كانىدا بگەرى. باوکىيەك نەنکى خۆى بە خەفەتەوە كوشتبى با ھەر نەيەتەوە.

به لهقه که ده رگاکه که وتبز سه رپشت. کابرا به هه مان
 دوکه لى شينى جگره کده وه وه ستابوو، هه موو په لاما ريانداو
 وه ک قروسكه ه سه گ گريان. خودايه ئه و خيزانه چهند له
 عه زازيل و جانه ودر ده چوون. خودايه ئه و خيزانه چهند له
 خه لکي گره کو خه لکي گمه کيش چهند له خه لکي شار
 ده چوون. گره ک هه موويان رژابونه سه ريان يارمه تييان ده دان و
 له ناو ليتاو و تؤزى ناو كولانه که هه ليانده گرتنه وه. پوره
 گه لاويز پر به دنيا هاواري ده کرد، له وختيکدا وه ک سڀان
 به خوييه وه کوشى بورو و ماچى ده کرد:
 - تؤ زيندوو بوويت و ئيمه مردوو.

من بىدهنگ ده مرواني وه ک ئه وهى ئه و روود اوه چهندان سال
 بىت رووي دا بىت، يان حيكيايەتىك بىت و كەسييکى نه ناس
 بويگىر ابمە وه يان جاري رووي نه دا بىت. من ئه و شەوهەم ناونا،
 شەوى جرجە كانى ناو زيراب دواتر زەردىيە كم هاتى و به خۆم
 گوت له چاوي بوقىكە وه.

دوزخ مالیکی بی دایکه

چوومهوه مالی، بهر دهرگاکه مان بونی دوکه لی جگه رهی
 لیدههات و، چهند قونکه جگه رهیه کلهوی که وتبون،
 به خهتیکی ورد له سهربیان نووسرابوو ((بهمن)) جگه له بونی
 جگه ره، بونی لینجی و زرداوی دهدانی زیندنیه کیشی
 لیدههات.

دهنگي نووساوي پوره گهلا ويشه زرده والله و زيكر يكه كانى
 برد بقوه ناو شاره كانى خويان. چوومه ژورى، توئيه ك له شهرو
 بوغزو رق هوشه كه داپوشيبوو، بون و ئارامى دايىك ووك
 هه زاران دهنگه گه نم بنو مالله كه يان داپوشيبى، ورده ورده به
 ديواره كانهدا دهاتنه خوارو تىكەن سيان و بوغزو شه ده بون.
 من ئهو شهوه زانيم دۆزدەخ تەنها مالىكى بى دايىكه،
 دەرگاي چىشتىخانه كه كرابقوه، گلۇپىتىكى زەردى كز هدواكەي
 ئەونتەرە كه بولبولە تەختە كه كەوتىبوو، ووك چۈن ئه و پياوه
 تاعونە پەنجەي بق راكىشىا دوو پارچە بوبو، لەناوەندەوە كرابقوه،
 زانيم بام دواي ئىيمە كردوو يەتىھە، نامەيە كى زەرد لە
 تەنيشتىھە خەواللۇ، ماندۇو دەستى خستېز ژىير سەرى خوي،
 دياربىو بام نەيۈرابۇو بىكاتەوە، هەروا بەقەد كراوى لەنیوان
 هەر دوو پارچەي بولبولە كه دانرابۇوو. سەد وەسەد لە
 پەنجە كاغەوە دەتكا، دەتكاو لەرزى دەخستە دلەمەوە، نامەيەك
 بە و بىھىزىھ، نامەيەك بە و پىريھ چ نىگەرانىيە كى

دروستکردووه، بۆ وشە راستەقینە کان، هەرەشەو ھاوارە کان
 چەند گەرم و گوربىن نيو ئەوهندەی نامەيەك ھەناسە راناگرن،
 مىلى گاتژمىر ناگەرېئنە دواوه.

بايم ترسابوو لەوشە کانى ناوى، ترسابوو نامەيەكى عاشقانە
 ئەوهندەي دىكە ويئانى كات. من ھىۋاش وەك دەسكارى
 ئەتۆمە کانى قومبەلە يەكى نايترۆچىنى بىكم لەوانەي لەسەر
 خەلکى ژاپۇنيان تاقىكىرده، نامە كە زەردو تەنك ببۇوه، ھەر
 قەدىكىم دەكرىدە ورد ورد دەبسوو، لە كۆتايدا بۇرە ھەندى
 كاغەزى وردى زەردە بۇو. زانىم گەرەن بەدواي وشەدا لەناو
 ئەو كاغەزە ورددەدا بىيەودەيە، وەك خۇرى خستمەوە ناو بولبولە
 تەختە كە، چەندى ھەولما نەمتوانى ھەردوو لەتە كە پىكە وە
 بنووسىيەنە وە. چ بىمېشىكىيە كە هيئىنە خەريكى پىكە وە نانە وەي
 بولبولىكى لەتى تەختە بىت لەوهختىكىدا بولبولە کانى ناو
 باخچە دەكۈزۈن.

داكمىان بىردىبوو بۆ ژۇورىيەكى تايىدەت، دوو لاي پەنجەرە بسوو،
 كابراي بۆ تەعزىيە لەبەرەدەم ژۇورە كە سەركز وەستابوو.

دەمولچە ئەستورەكەي دىياربوو لە دواي كەوتى دەدانەكانى
وهك رىخى گامىش كەوتبۇونە سەر يەك و ئەوهندەي خوا پىسى
خۆشە گنجيان كەدبۇو.

چ بىينم! ئەو پىاوه يەكپارچە تاعونە لاي پىيەكانى دايىكم
دانىشتىبو. هەواي ژۇورەكە قەرەۋىيلىك و سىلاين و بۆرىيە
نايلۇنەكان لە سەرساميدا چاوليان زەقىبۇھ. داكىم رووى
لەونەبۇو، ئەويش بە زمانەي كە ھەر تەنها خوين بۇو قسەي
دەكىد. من دەبۇو بتاسىم، بتاسىم و لە ھوش و خۆم چەم و ھەمۇو
شىتىكىم لى تىكەل بىت و راست بېرم، بەلام كەر كەر وەك ئەو
رووداوه چەند سال بىت روویدابى يان ھەر روونەدات، يان
خەيالى ناو حىكايەت بىت و پەيوەندى بەمنەوە نەبىت ھەستم
بۇ راگرت. ئەو لە خەياللىكى قۇولدا قسەي دەكىد، خەياللىك
رووحى، وشەكانى پەيوەندى بەئىستاوه نەبى. لىيۇه كانى بە
ئاستەم دەجولان، هەواي ناو ژۇورەكەيان دەگۈزى، دايىكم وەك
كەسىكى دىكە بىت، دوور دوور بىت لەمن، چاوه كانى نەك
من ھىچيان نەدەدى مۆلھقوبەرد و وەستابۇون. ئەوچى

دهگوت، باسی شهرو مردن و زیندانی ده کرد. باسی ژاھرو
هاتنه و هو تیزابی ده کرد چوومه پیشتر، ئدو ده گوت:

- تنهها تو ده زانی من کیم، لهو دنیا فراوانهدا تنهها تو بى
سه ير کردنی پیناسه كەم و سويند خواردن ده زانی من کیم،
تنهها تو ناچارم ناكەی ناوي خۆم بلیم و هاوار كەم من
سه يفه ديني دارتاشم. من سه يفه ديني عاشق و ريسواي تو.
ده زگيران و ميردي تو، جگه لهو كى ده زانی ئهو بولبوله بۆم
لە تەخته هەلكەندى، لە بهر سنگى نووسراوه سويند، ئاخى
ئەمرۆ سويند چ بهايىه كى هەيء؟ من سويندى خۆم
دەبهە سەر، تو ش ده زانى ئەگەر هەردوو پارچە بکەيە وە
نامەيء كى تىدايىه، لهو نامە تايىبەتانەي لە سوچى سەرهو
دىنىكى پرخويىن و له سوچى خوارەي گولىكى بە هيلى زېرىنى
لىيدروستكراوه. نامەيەك كە به خويىنى خۆم نووسىيۇمە. تو
ده زانى ئهو بولبوله بۆ هەموو كەس تەخته يە كى كۆن و رزىيە،
تنهها بۆ من با لە گۈرپىشدايم دلىكەگەرم و گور ھەميشه
لىيده دات.

گوله‌ي دهست رانگينم، سه رو درم بىچگه له سه يفه دين کي
 ده زانى ئه لبومه گهوره كه‌ي وينه کانى قوتا بخانه‌ت، ئه وه
 له کاتى كردن‌هه يدا پيانوی ليده‌دا، له بن ئه و زه‌نگه‌ي که ده بورو
 كوك بکريت تا پيانوکه به‌رد هوا م بىت، قوپچه‌يه کي
 پال‌تۆرهش‌هه که‌ي توئي تىدا يه که من ناوي خوم و توم له سه‌ر
 هه لـكـه ندبوو. ئه و قوپچه‌يه که‌ي لـهـ كـاتـىـ شـهـ رـهـ بهـ فـرـداـ لـهـ بـهـ رـدـهـ
 قوتا بخانه‌كـهـ تـانـ لـيـتـ کـهـ وـتوـوـ منـ دـۆـزـيـهـ وـهـ. ئـهـ وـهـ شـ گـهـ وـهـ تـرـيـنـ
 دـۆـزـيـنـهـ وـهـ بـوـوـ لهـ ژـيـانـداـ روـوـ دـايـتـ.

ده‌نگي هه ر گـريـانـ بـوـوـ گـريـانـ. بهـ لـامـ دـهـ موـوـچـاوـيـ بهـ رـدـبـوروـ،
 ئـهـ وـهـ يـيـگـوـتـ وـ دـاـكـمـ وـهـ كـهـ سـتـهـ يـهـ کـيـ بـيـگـيـانـ بـىـ هـنـاسـهـ
 کـهـ وـتـبـوـوـ. تـهـنـهاـ جـوـگـهـ لـهـ يـهـكـ لـهـ فـرـمـيـسـكـيـ نـهـ بـيـنـراـوـ لـهـ چـاوـيـ
 دـاهـاتـهـ خـوارـوـ دـۆـشـهـ کـهـ کـهـ يـانـ شـهـ لـاـلـ دـهـ کـرـدـ.

- من سـهـ يـفـهـ دـيـنـيـ دـارـتـاشـ نـيـمـ. ئـهـ وـهـ دـيـگـوـتـ، ئـهـ وـهـ
 دـيـگـوـتـ منـ مـرـدـوـومـ، گـهـرـ تـوـ بـتـهـ وـيـ مـرـدـوـومـ وـ گـورـگـ وـ
 كـومـتـيـارـ دـهـمـيـكـهـ خـوارـدـوـيـانـمـ. ئـهـ وـهـ دـيـگـوـتـ تـوـ دـهـتـهـ وـيـ
 بـگـهـرـيـمـهـ وـهـ دـۆـزـهـ خـهـيـ لـيـيـهـ وـهـ هـاتـوـوـمـهـ وـهـ. ئـاـخـرـ کـهـ منـ

ههونیم، ئەو دەسرەی تۆ بە سامتین بۆت چنیم و پیتە کانى ناوى من و خۆت بەتىكەلاؤى لەسەر بالى پەپولە کان نووسى بۇ لاي منه. جگە لە سەيىھە دىن كى دەزانى كە ھەشت پەپولەت بۇ پیتە کانى ناوى من و چوار گولت بۇ پیتە کانى ناوى خۆت دروست كەربوو. ھەمېشە دەتكۈت پەپولە کان دوو ئەۋەندە گولە کانن، منىش دەمگۈت تۆ يەك گولى و دلى من ھەزار پەپولە. تۆ يەك گولى و دلى من مىليونان خوناوه. تۆ يەك ساتى ھاتنى و دلى من ھەزاران ساتى چاودرۇانى.

- ئەوه ئەو دەسرەم دزى. ئەدى ئەو حىكاىيەتەم لە كى دزىبۈوه؟ ئەوه حىكاىيەتە كە شەم دزى ئەدى ئەو دلىم لە كى دزىبۈوه. ئەو ئەلۇقەشم دزى كە پىكەوە لە سىراجە دىنى چاوشۇشە مان كرى. ئەو ئالىتون فرۇشە بە تەمنە شەربەتى بۇ بانگ كەردىن، كە سەيرى تۆى كرد گوتى، ئەوه يە كە مارە دارتاش ئالىتون بىكىرى. دواتر پىكەنلى و گوتى ژىيەت ھىناوه سەرتاپاي مروارىيە. بۇ قىسە ناكەي؟ بۇ سەيرىم ناكەي؟ توش گومانت هەيە من سەيىھە دىن بىم؟ كە تۆ تەنها گومانت

هه بیت، من دلنيادهم که ههونیم. که ههونیم و له و شه ره
نه گریسهدا یه کیکی دیکه له کاتی به ریمه که وتنی دوو
ساروخدا هاتوتنه ناومنهوه. یان من چوومه ناوجهستهی
که سیکی دیکه وه ئاخر من یه ک پارچهی جهستهی خوم
نه هیناوه ته وه.

تو نابی له جه للاهه ئیرانیه کامن دلرقتریت ئهوان باوه پیان
پیکردم، ئهوان زانییان که ههتا له و بیایانه ش گلی شیدار
هه یه. ئهوان زانییان که چون سه نگهه هه یه به سه
سه رباذه کاندا ده رو خیت و ده یانکوژی هه ر ئاواش سه نگهه هه یه
درو خیت تا سه رباذه کانی رزگار بکات.

ئا له ویش له و قات و قریه شدا گلی شیدار هه یه
بتشاریته وه. من له ژیر ئه و گله دا بیم له و به یانیه کرد وه که
جیمه یشتی، بهر ده رگا که ده رشاندبوو، من نه مزانی تو دواي
ئه و به یانیه چهند جاری دیکه بهر ده رگا ده رشانده وه. به لام من
له و کاته وه ئیدی هه رگیز بونی گلی بهر ده رگا ده رشاوم
نه کرد وه. نه مدیت وه ژیتک له بهر ده رگایت و میرده که

بهریکات، تۆ ئەو کاتە ئەو کراسە شىنە فشو فۆلەت
 لە بەردا بۇو کە بە بۇنەي سكە سى مانگە كە تەۋە كې بىوومان.
 من نامەۋى لە هىچ كەس بېرىم سكە كەت كور بۇو يان
 كچ، مرد يان ماواه. نامەۋى كەس باسى مندالە كامى بۇ بکات،
 دەمەۋى گويم لە دەنگى تۆ بىت، دەنگى تۆ بەس. تۆ پىم
 بلى، ئەوان بىرى منيان كردوه، باسى منت بۇ كردوون؟ تا تۆ
 نەلىي من هىچ كەس بە مندالى خۆم نازانم.

ئىدى ناتوانم نەك لەو پياوه گوى لە هىچ كەس بىگرم. من
 دەبى تا دەكىرى دوورىم، دوورىم و ھەرگىز لەو حىكايه تانە نزىك
 نەبەوه كە ھەموو سىيل و سەرەتانە با لەبەر چاوى خۆشم
 رووبەدن، بەلام ھى من نىن، ھى دايىكم نىن، ھى مالە كەى من
 نىن. لەو دىيوو شۇوشە پەنجەرە گەورە كەوه وەستاوم، سەيرى
 چاوى كابرام كرد. راستىر بۇ چاوى كابرا گەپام، وەك نەبن، ديار
 نەبۇون، من باوهەرم وابوو بايىم راست دەكات و ئەو پياوه نەناسە
 حىكايه تەكانى سەيىھە دىنى دارتاشى دزىيۇوه خۆى كردوه بەو
 بەلام ئىستا دلىنيا بۇوم كە خۆى لىيگۈزۈراوه وەر بە راستى خۆى

لىيېتە ئەو پىاوهى ناوى سەيىھەدىنە و گوايمە رۆزىيىك لە رۆزان
 داکم ژنى ئەدۇ بۇوە. ئەدەتا بە ھەلە يەخەي باب و دايىكى منى
 گىرتۇوە. زۆرجار دەمگۈت تەنھا يى عەقلى پى نەھىيىشتۇوە و
 دەيىھەۋىت خۆي بەسەر كەسييىكدا ساغ كاتەوە. ئاخىر بۇ ماندوو
 نايىت. ئەو قىسە قۆرەنە بەو داكە نەخۆشەي من چى؟ كى
 رىيگەي داوه ئاوا لە پەنا قەرەۋىيىلە كەي ئەو دانىشى؟
 ئەو دووبارە وەك ھەۋەلى قىسەي بىت گوتى:

- من گۈزرابۇوم. گۈزرابۇوم بېبۇممە رەژۇو. ئىسقان و
 گۆشتىم پىيىكەوە وەك يەك توابۇونەوە. من گۈزرابۇوم كەس
 نەيدەناسىمەوە. نەك ھەر ئەدۇ، من كۈزرابۇوم كەس نەيتوانى
 جارىيەت دىكە سەردانى سەنگەرە رووخاوه كەي ئىمە بىكەت.
 بەلۇي من كۈزرابۇوم بېگۈمان ھەممو واياندەزانى كە من
 كۈزراوم. تۆش لەۋى باي ھەروات دەزانى. ھەمۈمان سى سەد
 سەرباز بۇوىن و دەرمانىتىكىيان پىيدا كەردىن ھەمۈمانى تواندەوە.
 بە ئاسىنىش داكرابا ھەر دەيتواندەوە. گەردىيىك لە ھەۋادا
 نەمابىو، ھەوا ھەر نەمابىو ئاخىر من نەك ھەر لە دوورى تۆ

دهبوو توابامدوه، من بدو درمانه دهبوو توابامه و دهبوو بامه
قوروقوشم. بسو بامه چنگه زینیکی سنه نگمه که، دیواره
گلینه که به رگه‌ی ئه و ئاگرو درمان و تلازو ناگریت و درووختی،
درووختی و لهو ئاگر بارانه‌دا من داده پوشی.

به همان پنهانی بايم پیی لیناو خوینی لیهات، همان
پنهانی بؤ بولبوله داره که راکیشا، خستبو سهر لیواری
قدره‌ویله ئاسنه که، سارد بسو، دهیه‌ویست پنهانه پر
درمانه کانی، ئه و درمانان ژهرنئی بؤ خوی باسی کردن و
هر تاعون بون، به لیواری ئه و دوشکه که ویت که دایکیمان
له سهر پالخستبوو، به نیازه خوینی لهوه زیاتر نه ته‌زیت و
گه‌رمییه ک بؤ دلی بگه‌ریته‌وه.

بايم هات، به همان توره‌بی توفانه که نوحه‌وه هات، منی
نه دیت و خه‌ریک بسو به مستیک شووشه ئه ستوره که پنهانه
 بشکینی. کابرا به سروشته ئه و دارانه‌ی پیش ئه‌وهی لافا
 بیانگاتی لهره‌گه‌وه هه لددقه‌نرین له شوینه که خوی هه‌ستا،
 بی ئه‌وهی ده موچاوی بگوریت. هه‌ستاو لیواری قدره‌ویله که و

تۆزیک له دوشکه ئىفنىسجه كەى تووند كۈوشى. لە پەنا
دىوارە كە بايم جله پې چىچ و لۇچە كانى گىرت و ويىستى بە
دىوارە كەى دادت، ئەو نە جوولاؤ بەرگرى نە كرد، وەك
بوکەلە يە كى ناشىرىينى پەرق بىت شل بە دەستىيەوە هات. بايم
گوراندى:

- جارىيکى دىكە بەو هەمۇو ژەھرى مارەوە نەيەوە بۇ ئىيرە.
بۇ يە كە جار چاوه ھەرە بچووك و ھەدرە قوولۇن و تارىكە كانى بە
ئاستەم كردنەوەو شتىيکى زۆر ناشىرىين بۇون. بەلام قىسىم
نە كرد، بۇ ئەو هەمۇو رق و تورەيى و بوغزە بايم بىيىنى؟ وەك
بايم بىزى نەھاتبى چىدى سەيرى چاوه كانى كات بەريدا ئەويش
وەك پەرۋىيەك لە ناخەوە سووتابى، بى كلىپەو ئاگر ھەلا ھەلا
بۇوبىت بەدنيا يەك تۆزى خۆلە مىيىشەوە كەوتە بن دىوارە كە.
خزمە بۇ تەعزىيە كەمان بەسەرزەنشتەوە چاوىيکى لە بايم
كردو دەستى بۇ كابراى كۆنە پەرق درىيىز كرد، ئەو ليڭەرا
دەستى لە ھەوادا بىيىنەتەوە.

حیکایه‌تی ئەو پیاوه بۆ دایکم، حیکایه‌تی درک بوو بۆ گول.
 حیکایه‌تی ئاگر بوو بۆ جهسته. تەنها ئەو کاتانەی داکم چاوى
 دهتروکاند هەستم دەکرد حیکایه‌تی ئەژدیهایه بۆ بهچکەمار.
 ئەو نەك بۆسۇ ئەو خودى سوتان و مردنى ھینابۇوه. ئەو بە^۱
 حیسابى خۆى ژيانى ھینابۇوه، بەلام ژيانىك نە دەچووه ناو
 جهستەی ھىچ بنىادەمىيکەوە.

بايم چووه ژورى، لەسەر ھەمان كورسى كابرا دانىشت،
 هەستى بە سوتانەوەو بىزارى كردو لەوي ھەستاۋ چۈره لاي
 سەرى داکم لە سەر ليوارى قەرەۋىلە كە دانىشت، داکم ھەروا
 چاوه كانى مۇلەق بۇون، ئەو ھىچى نە گۈوت، يە كە مىار بوو نىتو
 چاوانى بايم ھىننە قۆقرە بىيىنەم. دىسانەوە يە كە مىار بوو ئەو نىيۇ
 چاوان قۆقرە بىيىن بەو ھەموو نەوازشەوە سەيرى داکم كات.
 وەك ھەستى بە ھەموو قىسە كانى كابرا كردىت، لە رۇوخساري
 نە گۈرى داكمدا، لەھەواى ترساوى ژورە كەدا، لەو گەرمىيە
 بىزارە كەرەي لەسەر كورسىيە كە جىيى ھىشتىبوو. بە قورسى
 گىان كىشانەوە ھاتە قىسە:

- ئەو پىاوه كەس نازانى ناوى چىيە؟ كەس نىيە لىرە بىناسى. بە كۆلان و گەرەك و شارەكەش نامؤىيە. خۇرى كردوه بە سەيىھەدىنى دارتاشى رەحمەتى. خويىنى، رەوشت و ئەتوارى، قىسىم و رەنگى بە سەيىھەدىن نامؤىيە. ئاخىر كوا سەيىھەدىن قەمبۇر بۇو، كوا دەمى ئەۋەندە چال و چاوى ئەۋەندە ناشىرىين بۇو و گوپى سەيىھەدىن كوا تەنها پارچە چەرمىيىكى بىچۈوك بۇوه؟ ئاخىر كە ئەو سەيىھەدىن با يەك نىشانەي ئەۋى پىيۇھبى، خالىھ كەي چەنە گەي، دلە كوتراوه كەي سەر دەستى، نىشانە رەشە زىڭماكە كەي سەر باسکى راستى. ئەو سەگبا به بۇنى سەگ دەدات و بۇنى سەيىھەدىن نادات.

دايىكم لەپپ راچەنى، رشايمەوه، تۈونىد رشايمەوه، ويقەمى رشانەوه كەي ھەموو ژۇورە كان و ھۆلە كانى نەخۇشخانە كەي پىركىدبوو. ئامىيەرە زەنگدارو ئەلىكتۇرنىيە كانى بەشى بۇۋەنەوهى دل خىراو تۈونىدوجار سكەر بارى مەترسى نەخۇشە كانىيان رادەكە ياند. ويقە ويق وەك ئازىرى ئاگادار كەرەدە لەمەترسى گەورە دەنگى دەدایەوه، شىۋوھو رەنگى ھەمووان و دارو

دیواریشی گزبیوو ئەو دەرشایەوەو ژمارە گەورەو
 نارەحەتكەرە کانى سەر شاشە کان بەرزە بۇونەوە سىنگى
 نەخۆشە کان پىرەوا دەبۇونولەناكاو فش دەبۇونەوە.

داڭم رەشاۋىيىكى خەست و بۇن ترش و باروت و تىزابى
 دايىنايەوە، ھەموومان ھەستمان دەكىرد لە سەربازخانە يەكى
 پېشەوەي شەپىن و ھاكا فرۆكە کان بۇدۇمانيان كەردىن، دكتۆرە
 گەنج و بىئەزمۇونە کان، وەك ئەو سەربازانە بۇ يەكەمەجار
 دەچنە بەرە کانى شەر، دەستىيان دەلەرزى و سىاعە ساردو بىئى
 گىان و بىئەلكە کانىيان لەسەر سىنگى نەخۆشە کان دەخزى و
 كەس و كارى نەخۆشە کان بەپەرى بىئەتومىتى دەساردى و
 گىلىيەوە دەچۈونە باوهشى يەكتو لىك و ورده بەلغەميان
 بەلامل و شانى يەكتىرەسىر، بە چاوى پىرە فرمىسىكەوە سەيرى
 لىيەوە لەرزە يەكتىريان دەكىرد.

يەكىك دلى وەستاو ئامىرە ئەلىكتۇنې كان نىشانە
 سفرىيەكى گەورەيان لەسەر شاشە ئىزرايىلە كەيان نىشان دەداو
 لە شويىنىكى دىكەوە فيكە يەكى يەك ئاست و درېثىيان وەك

نه فخی سوری مردن لیبه رزده بقوه، هیلیکی دریشی خاموشی
 لهو سه ر بقو سه ر شاشه که دریش بقوه. ئیدی که سیک خوی
 به سه ر ئه و ته رمه دا دهدا که ئامیره که فهرمانی کوتایی ژیانی
 را گه یاندوه. دهستیک، هه میشه، که که س نازانی دهستی
 فریشتنه يه يان بلیندگوی مه رگ په رویه کی سپی به سه ر
 رو و خساری مردوو که دا هه لدہ کیشی و چهند ئازیزیک بقوس به
 قدره ویلهی مردووه که دیوارو پلاکی کاره بادا ده کیشن و به
 هاوار هاواری پیشوازی دزده خده و جنیوددهن. چهند کارمه ندیک
 مردووه که وک فرۆکه ده فریئن و لهو ناوی دوورده خنه وه. من
 توزیک ئارام ده بمهوه ده بینم دارو دهستهی ئزراتیل وک گیزه لوكه
 دوای کاری ئه و مردووه ده کهون و لهه هولی نه خوشخانه که و
 دایکم دوور ده کهونه وه.

سکوت وک چالیکی قوول ئه و شوینه داده گریت، سکوتیک
 که گیای له سه ر شین نابیت. ئه وش هه ر تا ئه کاته به رده وام
 ده بیت تاکه سیکی دیکه ده بنه ژیر ئه و ئامیره و چاوه کان
 به نیازی ره حمدهت له ژماره وک ژه هری ماره کانی سه ری ده روانن.

کچه هه رزه کارو کوره ناکامله کان به ماسیحه پان و په رؤی ته دهستیانکرد به سرینه وهی هول و ژووره کان، ژنیکی کامل سنگ و به رؤکی دایکمی خاوینکردن وه و دهستیکی ته ری به ده موچاویدا هینناو لیوه قه لشیو و شکه و ببوه کانی بز ته رکرد. کچیکی باریکی قالوری به ئامیریکی لاکیشه شین پهستانی خوینی بز گرت و لیوه باریکه کانی خوی وه کچه عه ياره سه ماکه ره کانی نیو فيلمه هیندیه کان به ئاسته م گهست. هدر ئه وهش وايکرد ئه وانی دیکه بوروزین و له چهند لاؤه هه رد و دهستی داکم ده رزی ئاژن کهن تا ده ماره باریک و بیهیزو نه ببوه کانی بدؤزنه وه. له گمل هه مسو ده رزیه ک که به پیسته په ره سیغاره که ياند ده کرد ژانیک ده چووه دلمه وه و چاوه کانم ده نوقاند.

بز ته عزیه وه ک پیاویکی کرد وه ئازا شووشه بونیکی چلکن و بچووه کی له باخه له بون عه ره قه که که بن بالی ده رهینناو هه ندیکی له ژووره که دا بلاو کرد وه.

سوڭدەيدەكى بىيگىانىيان لە قولى دايىكم بەستو ئاۋىكى روون دلۇپ دلۇپ دەچووه ناو خويىنە ساردهكەي. چاوه كانى نەرمەترو ساردەتر بۇ منيان دەرۋانى. دكتۆرەكان رۆيىشتۇرۇ بايم لە پشت سەرى دايىكمەوه گەرمەتىر، بەلام ھېۋاشتۇر، رووى لە بۇ تەعزىزە كرد، و تىيەھە لېچۈوه:

- ئەويىشمان لە گەمل بىوو، ئەو بۇ خۆى پەنجەمۆرى وەرگەرتىنەوهى مەيتەكەي كرد، ئەو بۇ خۆى كتابەكانى تەواو كردو پىيىكەوه چەپلىكەنە، ئەو سەرى تابوتەكەي هەلدىيەوه، بىيگومان بەدزى كارمەندەكانەوه. ئەو بەستەزمانە تەهاو سووتا بىوو، نىشانەيە كى ئازايەتىان لەسەر تابوتەكەي داناپىوو. ئاخىر تو زانىوتە مردوويەك زىيندۇر بىيىتەوه. ئاخىر تو ھەرگىز زانىوتە ئىيىسقانەكانى گۈرەستانىيەك دەستى يەكتىر بىگەن و بىيىن بۇ سەردانى خزمەكانىيان. ئەو پىياوه تاعونە درۈدە كات.

راسته، هه موو قسه کانی راسته. راسته ئه و هاوریی
سە یفدين بسوه بە رۆژو سال لە بیابانە بە یە کە وە بسوون.
سە یفە دینیش لە و غە ریبییه دلی بۆ کردۆتە وە.

ھە موو شتیکی بۆ باسکردووە. ناوی ژن و مندال و گەرەك و
كارو ھە موو ياد گاریه کانی بۆ باسکردووە. ھەر کەس بە سال و
مانگ لە و بیابانە بیت بۆ ئە وە قسمى لە بیر نە چیتە وە، بۆ
ئە وە بیرە وەری نە سریتە وە تە واوى ژيانى خۆى بۆ بەر دودارىش
باس دە كات.

بۆ تە عزیيە دە يپوانیيە بە رپیي خۆى، پیيە کانی لە
کاشیيە کە وە دە گواز تە وە سەر کاشیيە کى دىكە. چەند ھەنگا و
دە چووە پیش و دە گە رايە وە، دەستى بە لۇوتە بەريکە کە خۆيدا
دىيىنا بۆ ئە وە لە مانى دلنىيابىت.

باھم تۈوندۇر تە ماشايىھ کى بۆ تە عزىيە کى كردو گوتى:
- ئە و پياوه لە دەستى دىت، ھاورىيە کە خۆى بکۈژىت و
کە لۇپەل و ياد گاریه کانى بىزىت و خۆشى بکات بە و. بە راستى
ئە و ئىزائىيلە سىحر بازە.

ئەو باللە فەریوانەنەزىلەن/جەبار جەمال غەربىب

زؤل وەك گەچى دىوار

خوشكە كەم سەركەونتەرۇ مىزۇ جاخانە كەمى سرىيپۈۋە ئاوى
 كردىبووه گولڈانە كانى دايىكم و بەردەرگاي ئاورپشىن كردىبوو.
 بۇنى شىئدارى دەمكىشانى بىنچ بە مالە كەماندا بلاۋبېۋەو
 تامى ئەوهى دەدا كە كىشەمان نەماوه دەشى ژيانمان بە^١
 ئاسايى تىپەرى.

داکمیان رۆژی پیشتر هینابووه، لە ژووره گەورە کەی پىشته وە
کەوتبوو. دكتۇرە کان رايانسپارادبوو کە شوينە کەی هييمن بىتت و
ئاگادارى دەرمان و خواردنە کانى بىن، دەشى بىتتە وە سەر خۆي.
بەيانيان دوو پرتە قالىم بۆ لە عەسارەدادا و ليئمۆيە كم دەگوشىيە
ناوى و دەمدايە. خوشكە سەر لييشىوا وە كەم شۆرباي بۆ دەكرد.
بايىشم بى ئەوهى قىسىم يەك بکات دەھات لە ژوور سەرييە وە
دادەنىشت و دەستىيکى بە ئاستەم لە نىيو چاوانە سارد و بى
خويىنە کەی دەدا. ئەو هيىشتا وەك گۈلىكى سورى زيانى بۇو
ژوورە تەواوى مالە كەو دلى ئىيمە نە گىيپابووه.

شەوانە لاي دادەنىشتىم و هييمن هييمن دەرسە كامن دەخوينىد و
لاپەرە كامن هەلەدەايە وە، ئەويش بە چاوييکى تەواو
خۆشە ويستانە سەيرىكى دەكردم و منييش بە ئاستەم
دەستە كانيم دەكوشى.

لاپەرە لاپەرە، چاوه نەرمە كانيم لە گەل خۆم دەبرد، بۆ ناو
رووبارە درېزە کان، شار بە شارى سەر نەخشە دەسورپاينە وە.
دەمبىدە ناو وانەي مىزۇو، بەدىيار شەرە كانە وە دامدەنا، ناوى

شەرە قورسەكان و سەركەد بەدفرە كانمان ئەزىزىدەر دەكىد. بە كاتىزمىئىر بەدىيار ھاوكىيىشە يەكى كىيمياوه دەمھېشىتەوە. پىكەوە ژمارە دوورو درىيىزە كانمان كۆدە كردىو، لە سىينەوە بازمان دەدايە سەر ساد، تەنهاو تەنها حەزم نەدەكىد بۇ ناو وانەى زىيندەورزانى بەرم، ئەوي پىرىبوو لە باسى پەپۈولەي سەگباب و گولى فىتنە. ئەو پەپۈولانە ھەمېشە بالەكانيان پان پان كىردى بۇوە تا كچىكىتەنها و غەمگىن پىتى سەيرۇ سەمەرى دەرسەر بېچنى.

جارى جامى رووحى تەواو لەو لەزەتەدا تەر نەبۇو بۇو كە رۇزىيىك مەلايەكى رىيش سېپى و سوركەلە لە گەل خزمە بۇ تەعزىزە كەمان لە دەرگايىاندا، پىش ئەوهى من فرياكەوم بابم دەرگايى كەدەو پىيىگوتىن:

- من لە ئىيۇ زىياتىر لە شەرع دەزانم. بىرۇنەوە لاي ئەو سىحرى بازەي ھەلىخەلە تاندۇون.

مەلايەكە بە ئارامىيەوە گوتى:

- دهبي پرسيا له خوي که م من ئه رکى خوم جي به جي
ده كه م.

بايم توندو تر گو تى:

- ئه رکى ئي و له مالي من نيه. برون سيحرى ئه و به تاڭ
كه ندوه.

مهلا وختي يك دورده كه وته وه گو تى:

- دهبي زن به شەرع له مالي پياودا بىت.

لە گەل ئه و قىسىيە بايم دەرگاكى توند داخسته وە تا
ھەرچى زووترە كۆتا يى بە دەنگدا نە وە دەنگى مەلا يىنى لە
ھەوا دا، ھەر كە منى دىت لە پشتىيە وە گو تى:

- باسى هاتنى ئه و بىدىيانا نە كە، ھەر لە بەر دلى داكت.
كە بايم دەچۈو و دەرى مالە كە مان دەبۈو و كە روانسەرا،
پېرىشنى سەر ئاسىنىن و ژنى گە را وى عە يارو سەر بەعە با
دەھاتن و لاي دايىكم دادەنيشتن و بە دەنگى نزم و فسکە فسک
قسە يان بۇ دە كرد. سەرەتا پچىچى پچىچى گويم لې دەبۈون، دواتر
ئاشكرا قسە يان دە كرد:

- ئەوھ پەيۇندى بە فەرمانى خوداوه ھەيە. ورد بىرى
 لېپكەوه، با ئەوش بزانى من ئەو دەناسىمەوھ خۆيەتى، ھەموو
 رۆزى چاوريتە. خەلک باست دەكەن. مەندالە كانتان گۈرۈ دەبن.
 رۆزىك گەلاۋىشخانى پورى سەفا ياقۇو كە لە گەل پۆلە
 ژىنيك ھاتبوو، لە وزەي دانەماو ھەستايىھ سەر پىوھاوارىكىدۇ:
 - با ھەمووان بزانن. با مەندالە كانت، دەرو دراوسى، با
 ھەموو دنيا بزانى تۆ لەو پىياوه حەرامى كە لە گەللى دەزىت.
 ئىيمە وەك مىش بە ولادا دەكەوتىن و ئەو بەرددەم بۇو:
 - بەزەوقى خۆت نىيە. لەسەر سەرمان خودا ھەيە. كەس
 قبول ناكات تۆ بە حەرامى لەپاڭ ئەو زەندىقەدا بىزىت. خەلتكى
 گەرەك ئەوھ بزانن دەرتان دەكەن.
 دايىكم تەنها چاوه كانى بۇ لاي سوراند وەك پەرددە ئاسمان بۇ
 دواجار داداتھوھ پىليلوھ كانى دادانھوھ.
 ئەو ھەستا بۇ پىي، لە ژۇورەكەدا دەھاتتوو دەچوو، دەيوىيست
 ھەموومان بەرشەق دات و فەيیمانداتە دەرىي. لە ناوهندى
 ژۇورەكە وەستاو و گۇتنى:

- من خوشكى ئەم، من براي خۆم ھەر بە بۇن دەناسىھەو،
 توش دەيناسىھەو. ئەو، ئەو پىاوهى لەو شارە گەورە، ھاتۇوهو
 رېيك لە دەرگاي ئىيەھى داوه، ئەو سەيەھەدىنى مىردى تۆيە،
 دەبى توش بە ئەمرى خودا رازى بىت و بچىھەو لاي. ئەوانەش
 ھەموو ئەو ژەھەرەمارانەن كە خۆت بۆت نووسىيۇوھ.
 لە گەمل ئەو قىسە يە چەنگىيەك كاغەزو كارتى يادگارى و
 زەرفى بۆرى ھەلدايە سەر دەموچاوى دايىكم. دايىكم چاوه کانى
 نەكىدەنەو بىىدەنگ لافاوېيك لە فرمىسىك بەرروومەتىدا
 ھاتنەخوارى.

كاغەزەكان كۆن و چىلکن و زەردو بۆر بۇون، سۈولك و بىسەنگ
 با دەيچۈلەندەنەو، بايەكى سۈوك خش خش لەو سەرەتى ژۇورە كە
 دەيپىرنە ئەو سەر. بايەن وەك كىيۆتىك لە تۈرەبى لەناكاو پەيدا
 بۆوه. قىزە خۆلەمىيىشى و گورىسىھەكى بەنیوچاوانە زەقە كەيەوە
 نووسابۇو. كارتىيەكى بىچۇوكى دوولا وەك دەفتەرى لەبەر
 دەرگاكە ھەلگەرتەوە. من تەنها پىشته وەيم لېدىيار بسو،
 پەپۇولەيەكى زىيىن بالە كانى كردى بۇونەوە. چاۋىيەكى خىرای

بەسەرداڭىرا، دىياربىو چەند وشەيەكى كەمى لەسەر نۇوسراوه.
تۆزىيەك چاوه كانى نوقانىدىن وەك ئەوهى بىيەوى ھېشتائەمۇ
گەردهلىلى تۆرەنادۇيە ئازادەكتات و بەزۆر بەرى بىگرىيەت. بەلام
دیسانەوه بەسەر پورەگەلاۋىزدا ھاوارى كرد:

- بىرۇ دەرى لە مالە. بىچىتە هەر مالىيەك وەك شەيتان
وپىرانى دەكەمى. وەك مۇرانە دلى ھەمۇوان دەخۆي.
گەلاۋىزخان تاساو ورەي بەردا، خۆى كۆكىرىدە وە سەرييەك
وەختىيەك دەيويىست بە خىرابىي بىرات لە پىر وەستا، دەمۇچاوه
رەنگ پەرپەنە كەمە بايمى دى و گۇتى:

- حەرامە تۆ پى بىجەيتنە ئەو مالە. لەخوا ناترسى؟
بايم وەك كەسىيەك بىتتە من نەيناسىم، هەروا بەرىكەوت لە
شاشەي تەلە فزىيەن بەرچاوم كەوتتىت بەپىرتاۋ بەرەوو رۇوي
ژنه كە چۈو:

- تۆ باسى حەرام دەكەيت هەمە دىلە بەبا.
گەلاۋىزخان عەبا كەمە لىيەكەوتە خوارى و خەرىيەك بۇو بۇ
خۆشى بىكەويىت. ئىدى ئەژنۆكانى تواناي ھەلگەرنى رانە

ئەستۇور و ورگە كەيان نەدەگرت. ئەو كچە ھەزەكارەي
لە گەللى بىوو دەستى گرت و راستى كردەوە بەرهە دەرى
رايىكىشا. ئەويش لە كاتىكدا بە شەلەشەل دەرۋىشت، زۇو زۇو
دەيگۈت:

- زینا! ئەو مالە پېھ لە زینا! مندالە کانتان ھەموویان
زۆلۈن زۆل.

چون ئەو قىسىم بەھەوادا چۈرۈپ ھەر ئاوا چاوه كانى بايم
تاقىيامەت بە قۇولىد چۈون. دايىكم وەك مانگايەك بىيىت
قەسابىيەك چەقۇى لەرەگى ملىيدايتىت و دەمارى قورگىيان بېرىيىت
لرفة لرفى دەهات و لە شويىنى خۆى ھەلددەبەزىيەو. خوشكم
وەك گەچى دىوارە كە سېپى بىبوو. من منى نامەرد نەمدەزانى
ئەو شەرە، جىڭە لە گىريانە كەمى دايىكم، ج پەيوەندىيە كى
بەمنەوە ھەپىيە، دەكىرى لە كويىۋە بۇيى غەمبارىم.

چاوم ههـر لـهـسـهـر نـامـهـ کـانـ بـوـوـ. عـهـ باـ بـهـ جـيـماـهـ کـهـيـ
گـهـلـاـوـيـزـخـانـ کـهـ وـتـبـقـ سـهـرـ کـاـشـيـهـ زـهـرـدوـ خـوارـوـ خـيـچـهـ کـانـ.
هـهـنـدـيـكـ لـهـنـامـهـ کـانـيـ کـهـ وـتـبـوـونـهـ سـهـرـوـ ئـهـوـانـيـ دـيـکـهـشـ بـهـسـهـرـ

جىيگاکەي دايىكمۇ تەھۋاوى ژۈورەكەدا بلاوبىوونسەوە، بايمۇ شەقىيىكى تۇوندى لە عەباكە ھەلّداو ھاوارىيىكىد:

- قەحبە، قەحبە، قەحبە...

خوشكە بارىيك بارىيك و بىر رۇوحە كەم خۆى بەسەر دايىكمدا داولۇندى لە باشى كردو قوللىپەي گىريان وەك ئاوى سەر ئاگر دەنگى دەھات. بايمۇ دووجار ويىستى سەرى خۆى بەدىوارە كە داكىيىشى و پەشىمان بۆۋە. من چاوم لە نامە پەرش و بلاوه كان بۇو. با تەقە تەقى بەكارتىيىكى دوولا دەكرد، داكىم لەزىز جىيگاکەيەوە تۈرى تۈرى دەتواتىيەوە تەنك دەبۆۋە.

لەو رۇزىدە كەس چىمەنلىكى مالە كەمانى ئاوانەداو گۈلۈ بىنچىكەدارەكانى ناو ئىنجانەكانى راپەوە كەش چاوهرىپى ئاوييان نەدەكردو گەللا گەللا و خانەخانە خۆيان بۆشك بۇونىيىكى بى خواحافىزى ئاماھە دەكرد. بايمۇ چىدى هاتووجۇزى مىزگەوتى نەدەكردو قورئانە گەورەو پانە كەي خىستېش سەر جىي نوينە كان و سىياواك و بەرمالە كەي ھەردا بۆ مشك و قالۇنچە لە پاشت دەرگاکە فرىيدابۇون.

وهك سيبهري شهيتان له ماله كه درده كه وتنوو ده چووه ژوروه
 بچووهك و نسرمه كه خويهوه. شهوانه درهنج هه ستم ده كرد
 دينته دهري و ده چيته سهر جيگاکه دايكم و به دهنجيكي كون
 كون و كون كونهوه قسهى بو ده کات. به نيازنيم گويم له دهنجي
 دايكم بيت چونكه دكتور گوتبوسي،
 ((زه حمه ته جاريكي ديشه قسه بكاتهوه))

په يوهندی داکم و باجم له ساتهوه تیکشکا که قاپه گه وره
 چينيه که و کوپه کاني دهوري که وتنه خواري و پارچه پارچه بون.
 من نازانم بوجي پیم وابوو که ئاسووده يه که هه يه له سهر بالى
 سورى ئه بالندانه. خوشىيەك لە گەلا كانهوه ده رزا يه ناو
 هه واي ماله که مان. فينكى مالى ئىمە تنهنها په يوهندى بهو
 بايدهوه هه بون رووباره روون و شين و هيمنه که سهر قاپه که
 بوی ده ناردين و خەمى رۆزانە دلى لە گەل خوي ده برد. لاقى
 باريكي ئه بالندانه لە كۆلە كه و پايە کانى خانووه که مان
 گرنگتر بون بون به پيوه راگرتنى ژيانمان. ئه و پياوه ده موچاو
 قويپا و لاروومەت سووتاوه پارچە کانى ژيانى ئىمە و قاپه

شكاوه‌کەي هەلگرتنەوە خستنیه باخەلى، نا پارچە
 شووشەكانى خستنە گيرفانى و زيانى ئىيمەي بەر شەق دا، وەك
 عفريتىيك ئاسودەبىي و هەناسەي ئىيمەي لە دەستەكاندا زىندانى
 كرد. ئەو دەورييە يەك تاقە پارچەي لە مالى ئىيمە ماوه ئەويش
 من بەنۇكە شەقىيك فرىيەدایە ژىير كەونتەرەكە. ئەو پارچەيە
 وىينەي ئەو شوئىنەي بەركەوتبوو كە قەدى دارەكان لە
 تەنكماوه كەوە رۆچۈوبۇونە ناو قولايى خاكى ژىير تەنكماوه كە، واتا
 لەو بەشەدا قەدى دارەكان و بەشىيك لە رووبارەكە ھەبوو
 لە گەل يەكىك لە لاقە پەردارەكانى ئەو سى بالىنەيەي لە
 بەرزى دارەكانەوە بەرەو ئاسمانى شىن دەفرىين. تازە ئەو بالىنەيە
 خوين بەسەر هەر شوئىنەكدا دەتكىيەتەو بەسەريدا بروات.
 ئەو شەوهى ئەو پارچە شووشەم بىرکەوتەوە كە فرىيەدا بۇ
 ژىير كەونتەرەكە، بابم تازە لە ژۇورەكە خۆى ھاتبۇ دەرى.
 چۈومە لاي كەونتەرەكەو دەستم درېڭىزكەپارچە شوشە كەم
 دەرهىينا، تۆزو شتىيك لە لىنجايى جالجاڭلۇكە دايانپۇشى بسو،

جوان سريمه وه. له زير دهستمدا ئاو بريقايه وه داره كان رهنگى خوييان هاته و بهر.

لەسەر ئەو پارچە شووشە، ئاو له زير داره كان هيئمن مەنگى خوارد بۇوه، ديارنه بۇو لە كويوه دېت و بۇ كوي دەچىت، ئەوه دەبۇو لە پياوه تاعونە پرسىم پارچە كانى دىكەي لە باخەلنى. هەستمکرد ئاوه كە ورده ورده بۇگەن دەكات و لەوه دەچۈو بۇنى ماسى مردووش بلاوبوبىتەوه. ئەگەر چاوه پىيم كردى دوور نەبۇو ماسىيە زەردو سورە كانى ناوي سەر ئاوهون.

روانىمە ئەو شويىنه خويينه مۆرەكەي ئەو پياوهى كە و تېبى سەر، ئەو پياوهى جارييك لە شەردا كوزرابسو، وا كوزرابسو ئىيسقانى ببۇو بەرەزۇو. باجم چۇو بۇو بەدواي مەيتە كەيدا، بە قسەي خوى ئەوكاتە هيچ نيازيكى بە گولە خەياتى خىزانى نەبۇوه، بۇ تەعزىيە خزمان پەنجە مۆرى لەسەر كتابى وەرگەرتنه وەي مەيتە كەي كردووه وەر ئەويش وەفاتنامە كەي وەرگەرتتەوه. ئەو سەربازە پەنجە مۆرى پىتكەردون، بە ئاشكرا به هەر دووكىيانى گوتبوو:

- راستە ناۋىيەك لەسەر ئەو كتابە نۇرسراوە بەلام من
تەنھا چەند ئىسقانىيكتان تەسلیم دەكەم، بۇ من ئەو لۇولاك و
ئىسکانە گرىنگ نىيە هي كىن.

لە گەل بام تابوتە كەيان لەسەر تەكسىيەكى كۆن
دابەستوووه بە چۆلى قولفەدا مەيتە كەيان هيىناوهتەوو لە
چاخانەيەك لا يانداوه بۇ ناخواردن. مشتەرييە كان ھەموويان
خىرا چاخانە كە جىددەھىيلن بى ئەوهى مەيتى ئەو پىاوە خوين
مۇرە گوشتى پىوهماپى بۇ بۆگەن كردن.

ھەر ئەو پىاوەي ئىستا من دەروانە خوينە كەي كە بەسەر
بازنە قاوهىيە كەي فەرەشە كەمانەوە رەقبۈتەوە، جارىيەك
سەنگەرىيکى گللى شىيدارى لەو يىبابانە وشكەدا بەسەردا
دەرروخىيت، دەموچاوى بە بارووت و دەرمان سووتا بۇو كەچى
بە قىسى خۆى دەرمان و سوتان و سەنگەرى رووخاوى بەدرۇ
خستبۇوه بە زىندۇويى بۇ ((عەشقە كەي گەرابۇوه))
ئەو لەو نامانەدا كە بۇ دايىكمى نۇرسىيپۇ ھەميشه بە
((سەرودىي من)) ناوى بىردىبوو. ئەو ناوهشى لە گۆرانىيە كى

عەلى مەردانەوە و درگىرتىبوو كە لە يەكىك لەنامەكاندا، ئەوهى دواتر لە كاتى شوشتىنى ژۇورەكەي دايىكم تلىيسايدەوە تەواوى گۆرانىيەكەي نۇوسىيېۋە (سەرەتەرى من سوور گولى من) . بەلام ئىدى عەلى مەردان مەدبۇو سەدای دەنگىك لەنامەكانەوە نەدابات، هەتا ئەو عەلى مەردانەي لېرۇ لەۋى لەناو تەكسى و عەرەبانەي مىيە فرۇشە كان گۈيىم لېدەبىت تۆزىيەكى ئەوهندە قورسى لەسەرە خالە گۈيىم لېبىت و تەنگە نەفەس نەيم. نامەكان كېپ كېپ و تۆزاوى لەناو ئارەقە و بەرپىي ئەم و ئەو دارزىن.

ھەر ھەمان شەو كە من پارچە شۇوشە كە يان كەنارە تەنكادەكەي رووبارەكەم لەبن كەونتەرەكە هيىنادەرى. بام بەقىشىكى بىز و بۇنى وەرۈزىيەكى زەرد تا مەردن لە پشت سەرە داکم دانىشتىبوو قىسى بۇ دەكىد ، دەيگۈت:

- با ھەر بلىين ئەو مندالانە خودا داونى بە ئىيمە ، بە قىسى بى ئابپۇويەك دنيا تىكىناچى. من چاودەرى دەيم قىسى يەك لە تۆۋە

بېیستم. ھىچ شەرع وياسايدىك لاي من جىيگاي قىسىمە كى تۆ ناگىرىتەوە.

ئەو شەوه ھەر قىسىمە كىدو دەستە شل و نەرمە كانى داكمى لە دەستى خۆى گرتبوو، بايم بە بارىيەك مەردنەوە ھەستاو دەستە كانى داكمى بە هيواشى لەسەر لىّوارى دۆشە كە كە جىيەيىشت. ھەر ئەو چووه ژۇورە كە خۆى، من هيواش چۈومە ژۇورى و لەسەر لىّوارى دۆشكە كە دايىكم دانىشتىم. داكم چاوه كزرو مات و تەرەكانى كە ھەر لەزىر پىللە دادراوە كانى دابۇون بۇ لام سوراىندىم. بىزى لە شتىيەك دەبۈرە كە ئەوكاتە من نەمزانى چىيە، ئاييا بۇن عەرەقە كە باعە كە هيشتا ھەواي ژۇورە كە بەرنەدابۇو، يان وشەي زۆلە كەچۈوبۇو كەلىنى خشته كان و تەقەل و لۇكەي ناو لېفە كە يەوه، يان ئەو ھەموو ھۆنرداوە قىسىمە سەيرۇ سەممەرانەن لەو نامانە نۇوسراون كە هيشتا ھەندىيەكىيان لەولالا كەوتىپۇون. يان دەشى ئەوهى بىزى ئەوى ھەستاندېمى من بىم كە لە زۆل لىيەوە نزىكتىم.

ھيۋاش پارچە شۇوشە كەم خستە ناو دەستە نەرمە كانى،
 ئەويش بۆيە كەجار دەستە كانى جولاندىن و قەدى دارە كان و
 ئاوه كە و لاقى سورى سىيىھم بالىندە تۈوند لە دەستىدا كوشى.
 دواتر ھيۋاش دەستى بىرە زىير سەرىينە كەمى.

خەمى ئەوەم نەبوو ئەو پارچە شۇوشە لەزىير سەرىينە كەيدا
 بشارىيەتە، چونكە ئەو ئاوه ھەرگىز جارىيە كى دىكە هىچ
 جىڭگايىك تەپ ناكات و دەنگىشى نايەت تا خەوى دايىكم
 بىزرىئىنى.

تهنها من دهمزاني شهوانه سېبېرىيکى زۇر كال، كالاھەر ئەوهندەي تەمیك وەك ھەلەمى زستان لەو دىيو پەنجەرە كە دەردە كەۋىت. بى جوولە وەك پەيىكەرىيکى كاغەز دەوهستى. دەوهستىت و ھەناسە نادات. ئەوه چەند شەوه ئەو ھەلەمە تەلۇغۇ لەسەر روح گرمانە لەو دىيو پەنجەرە كە داكىم دەبىيىم. ئەو

سیبېره شوومه وەك تەم لە گەل سپىیدەي بەيان دەرىۋىتەوە. من دەترسم ئەو ھەموو دىيۇھ گەمارۇي دايكمىان داوه. خەريکە ھەروا لە خۆوه بگىرىيەم.

ئاھى دايە تۇن چەند دلت ھەيە؟ چۈن رۆزىيەك لە رۆزان دلت بەو پىاوه سەرتاپا مىردنە داوه. من بەو ساولىكەيەي خۆمەوە ھەزار دلەم ھەبىت، كەس كەس نەبىت يەكىكىانى بەدەمى دەيدەم بە سەگ و نايىدەم بەو. ئاھى ئەو دلە ناسكەي تۆ لە كويى دادەنى؟ ئاھى ئەو دلەي تۆ كەئەوەتا لەناو سىنگى خوتدا ناخەويتەوە ئەو لە كويى دادەنى؟ دەيختە ناوەستى پىر خەنجەرى خوشكە عەزازىلە كەي؟ لە ناو سنگى سەرتاپا ئاگر وچلىكى خۆيىدا دەيشارىتەوە؟ دەيختە ناو تابوتى سەربازە كانەوە؟ بۇ ھاورييکانى ناو سەنگەرى دەبات؟ دەچىت و لە گەل ھاوزىندانىيە خوا گرتۇوه كانى وەك كىلۇ شەكى زستان دابەشى دەكات؟ يان دەيختە ناو سىپارەي ئەو ئىمامانەي ئەو ژيانى ئەزىزەر كەدوون؟

ئا دايەگيان ئەو پىياوه بۇ ئەوه دەبى دلى بدهىيە. ئا ززر باش و گونجاوه ناخى دلى پرى بدهىيە. بەلام دلى توۇن، دلى ئەژدىيەو مار، دلىكى بدهىيە پرپر بىت لە ژەھر. دلىكى وەك قومبەلە لە گەل دەست ليىدانى بته قىتەوە. دلىكى بدهىيە لەشەر رەشتەر بىت.

دايىكە سەرتاپا گريان و حەسرەت و نەخۆشە كەم من بۇ زۆلە؟ ئا خىر ئەو ژنه چۈن دەتوانى من بکات بە زۆل؟ من نازانم دەشىنە مووتان راست بکەن. من ھەر لە يە كەم رۆزھوھ ئەو پىياوه ناوچاوان دەرىپۇقىيەشم خۆش نەويىستووھ، با باۋىكىش بىت. زۇر زۇر رقم لەو مۇوه ئەستور ماش و بىرىنجانە سەر ناوا چاوانىيەتى.

وەك كىلکى سەگ لە سەرىيەوە هيىناونىيە خوارى، تا قۆقزى سەرى بشارىتەوە. لەدەتمى ھەم پىيمگۇتسووھ بابە، بەلام من ئىيىستا زانىم ھەمۇ پىيىكەنинە نايلىقنى كانى بەرروومدا ھەر لەبەر خاترى ھەلخەلەتاندى دلى تو بۇوە. دەنا لەو رۆزھوھى تو نەخۆشى، لەو رۆزھوھى ئەو تاعونە هاتۇتەوە ئەو من

ناسىنى. بەلامدا تىىدەپەرى و دەستىيڭ لە قىزم وەزىدادات و
قىسىيەك ناکات. ئەو پىاوهى باواكى منه. تا نويىزى دەكرد
ئەگەر بىسکىيكت دەركەوتايىھ مالەكەھى دەكىردى دۆزەخ. شەقى لە¹
دەرگاۋ ئىنجانە كانت ھەلّىدەدا. بەيانىيان بەنۇوكە پى منى بىز
نويىز بە ئاگا دىيىنا. نازى خواپەرسىتىيەكەى بەسەر ھاوسى و
گەۋەكدا دەكرد. تۆلەي رۆزۈھە كانى لەو كەسانە دەكىردى و
رىيگايان دەكەوتە فەرمانگەكەى. لەۋەتەي بۆتە عەرەق خۇرىش
مالەكەى پېرىكىردى لە بۇن، پەرداخە كان ھىلىنجى عەرەق
دەدەنەوە.

خاولىيە كانى سەر مەخسەلە كە، قاپ و كەوچكە كانمان ھەر
ھەموويان بۇنى عەرەق و ئەلكەھوليان گەرتىووه. ھەتا
ئاودەستە كەش، جار نىيە بىچمە ئاودەست و لەبەر بۇنى تۈوندى
ئەو باواكە تۆسەنم و بۆگەنى عەرەق نەرشىيەمەوە. ئاخىر دايىكە
ھەرە ئازىزىو نەخۇشە كەم بەچ دلىكەوە چۈوييە باوهشى و
نەترسای مۇوە ئەستۇورە كىلەكە كەرەكانى نىيۇ چاوانى كۈرىت
كەن.

بىيگومان من به ئاشكرا ئدو قسانەم نەدەكرد، هەر لەزىزىر
 جىيگا كەمەدە لەويش تەنها لەدىنى خۆمدا، بىي دەنگ و ھەناسە.
 ئەو شەوهى بابىم بە گۈرە گۈر لە ژۇورە كەى ھاتىدەرى، خۆزگە
 ھەرگىز نەيتوانىيبا دەرگاي ژۇوري داكم بىكاتىهە. خۆزگە ئەو
 شەوه ئەوندە خواردبایەو نەيتوانىيبا لە شوينە كەى خۇ
 بجوللىق. دەرگاي ژۇورە كەى داكمى كرده و ھاوارىيىكىد:
 - ئەو سەگە كىيىھ لەبەر پەنجەرهى ژنه كەم وەستاوه. چ

بىتحورمەتىيەكە رىيىزى مالى خەلڭ نازانى؟
 رووى لە دايىكم كرد:
 - تو ئاگات لەۋە ھەيە؟

پەنجەى بۇ سىيېھە كەى ئەودىيو پەنجەرە كە درىيىز كردىبوو. تووند
 بەرەورووى داكم چوو، سىنگى دايىكمى گرت، ئەويش وەك
 پەيىكەرەتكە بىت لە پەرۋە بەدەستىيەوە ھات و بەرزى كرده و. ھەر
 ئاوا شلى كردو بەريدايەو سەر جىيگە كەى، من دەمۇيىست
 سىنگى ئەو بابە خۆپەرسىتم بىگرم و بەو پەرى حورمەتەوە پىيى
 بلېيم (رىيىزى ژىيىكى ناخوش ئاوا ناگىرى) ئەو خىراتر لە من

رووی لە سىېبەرەكەي ئەو دىسو پەنجەدرەكە كرد، دەستى داھىتىنايەوە مەستىيەك لە شۇوشەكەي دات و بەسەر كابرادا بىھارى. بەلام لەپر شۇوشەكە لەو دىسوھو شرىقەي كردو ژۇورەكە بۇ لە حزەيەك رونانك بۇوه دواتر پر بسو لە پارچە شۇوشەو بۇنى بارووت و دوکەل. من ھىچم نەدىت تەنها گويم لە شرىقەيەك و شىكانى پەنجەرەكە بۇو. ھەر كە چاوم كردهو، خويىن بە دىوارەكەدا دەھاتە خوار، رايەلەمى خويىنى بارىك بارىك وەك ئەوانەي لە نەخشەي پر ورده كارى مىشكىدا بۇ قوتايىانى بەشى پىزىشىكى دروست دەكرين بە رووكارى گەچە كەدا شۆرددىبۇوه، بەلام خىراو گەرم. ئا، بام لە ناوهندى ژۇورەكە لەسەر رووكەوتبۇو، ئەرزى ژۇورەكە ھەموو بېبۇو خويىن. خويىن ئەو ناماھى شەلائى كرد بۇون كە گەلاۋىرخان فەرىيدابۇونە سەر سىنگى دايىكم و ھىشتا لەو لاولاي ژۇورەكە كەوتبۇون. ئەو شەوه بام بىجامەيە كى شىنى خەت خەتلى لەبەردابۇو. لەتەختى ژۇورەكە كەوتبۇو، دەستى چەپى، ئەوهى كە كاتىزمىزە ستىزىنە زەردەكەي تىيدابۇو ئەوهەندە درىيىزكىردىبۇو

خدریک بwoo ده گه يشته سدر دوشکه کهی داکم. ئه و مانى له هەناسەدان گرت. بۆ ھەمیشه دەنگو گورهی برا. تەنها بۆنيّکى قورسى عەرەق و بەستەيەك سیواوکى لەدوا بەجيّما. ئىستا مالە كەمان پر بwoo له پۆليس. پۆليسه کان بەلاقە گەوره و عەقلە بچووکە كانيانه وە بەناو خويىنى باوکمدا هاتووچۈيان بwoo. رارە و زورى نووستن و حەشە و ئه و بستە چىمەندى هەمان بwoo ھەمووی جىپىيى بە خويىنه. ليوارى بەتانييە كەي من، لچى خوارىي پىيە كى گەورهى خويىن له سەرى ھەلکەندراوه.

ئەگەر بە تانييە كە بشۇي يان ھەتا بىشى سوتىنى ئه و خويىنه نارپوا. مالە كە دەپرات و خويىنه كە دەمىيىتە وە، من دەرۆم و له مال و شار و ولاٽە نامىيىن، چەندان نوينى دىكە كۈن دەكەم و دەيان بەتاني تازە دەكىم جارى بە خۆم دانەداوه، جارى نەرمى مۇو و لۇوسييە كەيم نە كردووه لچى كانى ھەلددەمە وە و بەدواي شوين پىيى پۆستالىيىكى گەورهى بە خويىن دەگەرىم.

ھىچ كەسىك مالىك بەھى خۇي نازانى پۆلىسەكان لەو
 سەر بۇ ئەوسەر غار غارىيى تىدا بىكەن و سەلام قىوت لەو
 ژورۇر بۇ ئەو ژورۇر دەنگ بىداتەوە. پۆلىسەكان ھېشىتا پرسىيارىيان
 لە كەس نەكردۇ، ھېشىتا تەرمە كەيان ھەلە گىرابۇو، لە
 نىيوان خۆياندا باسى گران بۇونى گۆشت و نەمانى بەنزىن و
 مۈلەتى لە دايىك بۇونى ژنه كانيان دەكرد. بايم لە ناوهندى
 ژورۇر كە دەمەورۇو كەوتبوو. يەكىك لە پۆلىسەكان چۈرۈ ئەو
 دىيۇو، وەك تارمايىھە كە شەو لە دىيۇ پەنجەرە شكاۋە كە وە
 وەستاو، تۆزىك بەسەرى پەنجە بارىكە كانى دەسكارى ئەو
 شۇوشانە كەدە كە ھېشىتا بە ليوار پەنجەرە كە وە ما بۇونەوە.
 ئەويدىكەيان بە وردى روانىيە ئەو دەزۈرە خويىنانە بە
 دیوارە كانەوە نووسابۇون. تەرمە كە وەردى گىرەنە سەر رۇو، شلپ
 دەستى چەپى دەكەۋىتە ناو خويىنە كە خۇيو، پانتۆلى
 ئەفسەرە كە بە خويىنى بايم پىيس دەبىت. من ناويرم سەيرى
 دەموچاوى كەم و خوشكە كەم قىزەيە كى تۈوند دەكتات وەك
 خەنجەر دلى دیوارە كان و گوبىي گەرەك كون دەكتات.

داکم ودك ئەو کانزا سورانەي ئىدى ناسوتىن كپ كپ
كەوتۇوه. چەندان دلۇپە خويىنى ورد ودك ئەو خالىه وردانەي
سەرو چاوي ئەو كچە كاغەزىيە ئەورۇپايانەي ھەرگىز ھەتاويان
لىيەنادات كەوتۇونە سەر رومەتى. ئەو ورده خويىنانە بەرۇويە وە
وشك ببۇونە وە، مىيىشە كان لەسەرى دەنيشتىنە وە سوارى يە كتر
دەبۈون.

ئەو باللە فەریوانەنەزىلەن/جەبار جەمال غەربىب

دهقانی جادوویی

له و روزه وهی تهرمی بامیان برده دهی، فهزای ماله که مان
وهک له چیمه نتؤیه کی رهش رهش گیرابیت و تنهها ئیمه موله تی
ئه وه مان هه بیت به ناویدا تیپه رین و هه ناسه بدہین، که س
که س، هه ر هیچ که س نه دههاته ماله که مان. چوله که و
په رسیل که کانیش ناینه نه ناو حه و شه که مان و په پووله و هه نگیش

بەسەر گولە کانى باخچە بچۈركە كەماندەوە نانىشىنەوە. ئەگەر شەۋىيەك برسىم بىت و ھېلىكە و رۆنىيەك بىكم، پىش ئەوهى كەوچاك بگەيدەنە ھېلىكە سوورە ببۇوه كە، چەند دلۋپە خويينىيەك لەوانەي وەك خالٔ پېزىانە سەر رۇومەتى دايىكە نەخۇش و غەرييە كەم دەكەونە سەر سپىيەنەي ھېلىكە گەرم و گورە كەم و منىش ھېلىنجەم دىتى.

چۈن مالى ئىيمە ببۇوه چىيمەنتۆ و بەرد بۇ خەلک، ھەروا مالى ھاوسىيەكانمان و گەرەك و تەواوى شارەكە، كۈلان و شەقامەكانى، دوكان و قەيسەرييەكانى بۇ من و خوشكە ھەر مەرگ و گريانە كەم ببۇوه ئاسن. ئاسنى ئەستۇورى ئاڭر نەبر. لەو ديو مالى ئىيمەو ھەوا ئاسن رېڭىز بسو. ھىچ درېل و قەلەمېتكى كارەبايى و موشارى ئاسىنبو ھەناسەيە كى گەرم پىسى نە دەپەدرە. ئىيمە وەك دوو حەرامزادە، وەك زۆل تامى خيانەت و بۇنى شەھوتبازى و كفرو ئىلحادمان لىىدەھات. ئىدى لەو رۆوه ھىچ ھېزىيەك نىيە بتوانى ھەوالى ئەو مالە، ئەو دوو حەرامزادەيە بەناو ئاسىnda بۇ كەسانى دىكە بگوازىتەوە.

دوا شويئنهوارى داكم كەدوا جار دەستى لىيدابىت لەو مالەدا
پارچە شۇوشەيەكە، كە من لەگەل چەند وينەيەكى كۆن و
زەردەوە بۇو خستوومەتە ناو ئەلبۇومە هەر كۆنە كەي خۆيەوە.
ئەو ئەلبۇومەي رۆژىيەك لە رۆژان بەرگە كەي قوماشىكى
مەخەلى سوورى نەرمونۇل بۇوەو لە كاتى كەنەدەدا زەنگىكى
ئارامى لىيداوه. ئەو زەنگە ئاسوودەيى و جولەي دەختە سەر
رووخسارى وينەكان و ئەو كەسەي تەماشاي دەكەن. ئىدى نە
ئەو زەنگە لىيدەرات و نە وينە كانىش بۇ ئەو دەبن ئاسوودە يان
نىڭەران و دلتەنگ بن.

سالى جارىيەك دەچىنە سەر گۆرى داكم و لەو بىدەنگەتەر
بەرانبەر كىلەكانى دەوەستىن. لە گەرانەوەدا ھىۋاشتىز لەوەي
بايم پىيىزانى يان ھەستىم پىېكەت بەلاي گۆرە كەيدا تىيدەپەرم.
من زۆر بە نەھىيى و دلەراوکىيە لە كىلە كەي بايم نزىيەك دەبەوە
ئەوەندەي لىيۆم بىگاتە كىلىكە ماچىكى دەكەم.

ئىستا ئەوە چوار سال تىيدەپەرى بە سەر مەرنى داكمداو
من نەھاتوومەتە ئەو گۆرەستانە. دەمييىكە نەھاتووم و ئەو

چهند موودی به‌سه‌رمده‌وه ماوه بهو گه‌رمایه به‌سدر ناو چاون‌مدا
 شور بعونه‌وه، ههست به جوگه‌له‌ی عاره‌قه ده‌کم بدلا ملمدا
 دیته خواری، ههر له دووره‌وه ده‌بینم گژو گیاو درک و دالی
 وشك سه‌ر قه‌بره کانی داپوشیوه. به‌لای گوپی با‌باما تیده‌په‌رم
 گویم له دهنگی قولپه‌ی رشتنی عه‌ره‌قه. ئه‌و یه‌ک له‌سه‌ریه‌ک
 بوتله کان هه‌لده‌پچرچی ئه‌وهی ده‌یخوان‌تده‌وه ده‌نا ئه‌وهی دیکه قولپ
 قولپ ده‌کاته ژیر ئه‌و دارانه‌ی ئاوه‌که‌ی بنیان بونگه‌نی کردوه‌وه
 گه‌لآکانیان ههر به سه‌وزی رهق بعون و واه نایلون به‌لقه کانه‌وه
 نوساون. من حه‌زده‌که‌م گوی لهو قولپه قولپه نه‌گرم و وینه‌ی
 با‌بام واه ئه‌و روز بیتمه به‌ر چاوم که چوو بسووین بونه‌سه‌یران و
 من و با‌بام به قولاب ماسیمان ده‌گرت، کاتیک ماسیه کان له
 ده‌ستان ده‌ردپه‌رین و ده‌که‌وتنه‌وه ناو حه‌وزه که ده‌یگوت:
 ((به‌گونی تو)).

دایکم به هه‌مان هیمنی و نه‌خوشیه‌وه که ده‌سته شله کانی
 له‌سه‌ر لیتواری دوشه که‌که‌ی دریش ده‌کرد. له‌ناو گوپه‌وه چاوه‌پیم

دەكات. سەيرە نە تەماشام دەكات و نە چاو هەلّدەپى. ئەو

قسەي خۆم بىرده كەۋىتەوە كە گۇتم:

((دايىكە چىن دلىت داوه بەو پىياوه هەر دوكەلە))

((راستە ئەو پىياوه بۇ ئەو دەبى دلى بەدەيەي بەلام دلىك پى

لە ژەر))

لە نىيوان گىاو قامىشە وشكە بالا بەرزە كانەوە، لەسەر

كىلە كەي گۆرى داكم بىرىسىكەيدك دەبىنەم. ئاي خودايە

خۆشەویستى چەند خيانەتكارە، ئەوھەج دەبىنەم!

دەبىنەم ئەو دەورييەي كە لە مالى ئىيمە مىزۇويە كى ھەبوو.

دايىكە كىتكى گەرم سوورەدەبۈو دەخستەسەر، بى ئەوهى

بالىنە بال سوورو مل سوورە كانى سەرى بسوتىن يان لە فرېن

بکەون. ئەو دەورييەي لە يە كەم رۇزى نەخۆشىيە كەي دايىكەدا

بەربۇدو پارچە بۇو. ھەمان ئەو پارچانەي سەيىھەدىنى

دارتاشى ناموبارەك ھەلېگرتەوەو بايم دەيويىست وەك زېل

فيپياندا.

بەلىڭ ئەو پارچانە كرابۇونەوە بە دەورييە كەي جاران و لەسەر كىيىلە كەي دايىكم چەسپىكراپۇون. ئەو بالىندانەي كە من ھەر لە مندالىيەو ناوم لىيىناپۇون شۇومىنىكا كە زىاتر لە فلامىنىكى دەچۈون. بە بالى سوورەوە بەسەر دارتستان و شاخ و دۆلە كەدا دەيانپۇانى. ھەر لەو وىينەدا شۇوشەيەي كە بە كىيىلە كەي دايىكمەوە چەسپىكراپۇو، دارسىپىدارەكان، بەرزۇ رىيڭ خەرىيڭ بۇون دەگەيشتنە بالىندە كان. راستە ئەو سپىيدارانە دەمەتىك بسو ئاويان نەخوارد بۇوە، بەلام ھېشتا ئەۋەندە وشك نەببۇون بشكىن. وىينەي دەورييە كە تەنها پارچەيە كى ناوهندى كەم بسو. ئەو شوينەقى قەددە دارە ئەستۇورە كان رۆچۈوبۇونە ناوا كەنار ئاوى كەنارە كە.

ھەر زوو گەرامەوە مالىٰ و لەناو ئەلبۇومە كۆنە كەي دايىكما ئەو پارچە شۇوشەم دەرىيىنا كە دايىكم تا دوا رۆژى ژيانى لەزىير سەرىينە كەي داناپۇو. ئەو شۇوشەيەي كە تەنها باوكم بە زىلى دەزانى. ھىنام و چەسپاندەمە شوينە بەتالە كەي خۆى لەسەر كىيىلە كەي گۆرە كەي دايىكم.

من باودىم بە سىحرۇ جادوونىيە، من لە ھەزاردى سىيىھەمدا دەزىيم، بەلام ھەر كە پارچە شۇوشە كەم خستە وە شوينى خۆى، لەبەر چاوى من بالىندە كان دايانە وە لە شەقەي بال و سپىدارە كان گەشانە وە بايەك ھەورە كەي پىش خۆى دا و گژو گىيى وشكە و بۇوي سەر گۆرە كەي دا كەم سەوز بۇوه و تەلىيسمى ئاسنېرىتى شار بەسەرييە كدا تەپى و كورانى گەرەك رۈزانە و مالىمان. تەدواو وەك ئە و فىلمە كاتۇنانە بۇ مندالان دەكرين رەنگ وەك ئاو بەھىزىيەكى سىحرى ھەموو ژيانى داپوشى. منيش تەنها ئەۋەندەم گۆت.

- ئاي خۇشەویستى چەند لە خيانە تەوە نزىكى ئەۋەندەش لە ژيان.

٢٠١١ ئى تەمۇوزى

ھەولىئىر

لہ بلاوکراوه کانی یہ کیتیبی نووسه رانی کورد / لقی ههولیر

ناوی کتیب	نووسہر	جوری کتیب	ز
کارو چالاکی بهرگی یه کەم	یہ کیتیبی نووسه رانی کورد/لقی ههولیر	کارو چالاکی ۲۰۰۸	۱
کارو چالاکی بهرگی دوودم	یہ کیتیبی نووسه رانی کورد/لقی ههولیر	کارو چالاکی ۲۰۱۰	۲
شیعر	خالید جووتیار	پیاسه‌ی نیوارانی ههولیر/ ۲۰۱۰	۳
شیعر	سعدولله پهروش و. محمد طه حسین	اللعنة/ ۲۰۱۰	۴
شیعر	زیادر نادر عاللائی	پاییز پیاویکی رزمانسیبیه/ ۲۰۱۱	۵
چیرۆک	و. جهلیل عهباسی	نامہ عاشقانہ کانی پیامبهریک/ ۲۰۱۱	۶
شیعر	نهوزاد رفعہت	رتی تاوسان/ ۲۰۱۱	۷
ھے قپه یقین	ئازاد عهبدولواحید	ئەزمۇونىيکى تايىبەتى لە رۆزگارىيکى نوسيىندا	۸
رۆمان	جهبار جه‌مال غهربیب	ئەو بالندہ فیوانھی کە زیلن/ ۲۰۱۱	۹